Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראָשען — היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 39 | Łódź, Poniedziałek, 15 lutego 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, ח׳ אדר א׳ תרצ״ב | № 39

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

ערב אנ׳אויסגלייך צווישן יאפאן און כינא
היינט זאל ערקלערט ווערען וואפענשטילשטאנד

לאָנדאָן, 14. (ספּ. טעל.)
אין די לאָנדאָנער פּאָליטישע קרייזען גיט מען איבער, אַז עס האַלט ענדליך דערביי, ס׳זאָל קומען צו אַנ׳אויסגלייך צווישען יאַפּאַן און כינאַ.
שוין מאָרגען דאַרף ערקלערט ווערען אַ וואָפענשטילשטאַנד, און די צדדים זאָלען זיך אַוועקזעצען ביי איין טיש וועגען אַ שלום.
מ׳גיט צו די דאָזיגע ידיעה אַ גרויסע בעדייטונג.

מ׳שלאָגט זיך אהז אויפהער
בעריכט פון דער קאנסולאר-קאמיסיע אין שאַנכאַי

גענף, 14. (ספּ. טעל.)
דער גענעראַל־סעקרעטאַר פון דעם פעלקער־בונד האָט היינט פערעפענטליכט דעם בעריכט פון דער קאָנסולאַר־קאָמיסיע אין שאַנכאַי, וואָס איז אַרויסגעגעבען געוואָרען דעם 12 פעברואַר.
דער בעריכט רעדט אַרום די שלאַכטען און שטעלט פעסט, אַז די פיינדליכע אַקציע פון ביידע צדדים איז אין פולען גאַנג.

כינע אינטערווענירט ווייטער איז דעם פעלקער-בונד

גענף, 14. (ספּ. טעל.)
מ׳דערוויסט זיך, אַז די כינעזישע דעלעגאַציע האָט דעצידירט צו דערהאַלטען איהר פאָדערונג, ס׳זאָל צוזאַמענגערופען ווערען אַ פערזאַמלונג פון דעם פעלקער־בונד וועגען דעם ענין יאַפּאַן־כינאַ.
מחמת דעם ענין, וועט דער פעלקער־בונד־ראַט אָפּהאַלטען אַ פערזאַמלונג סוף חודש.
די דאָזיגע אַלגעמיינע פערזאַמלונג, רעכענט מען וועט זיין רייך אין דראַמאַטישע מאָמענטען.

דער געוועזענער פּרעזידענט פון כינע, מאַרשאַל טשאַנג קאַי שעק רעכטס האָט זיך געשטעלט אין דער שפּיץ פון כינעזישען מיליטער אין קאַמף געגען יאַפּאַן.

א בלוטיגע נאכט-בעראטונג
פון „סעלראבאוועס“ איז א דארף לעם לעמבערג

לעמבערג, 14. (טעלעפאָניש).
בעכטען האָט די פּאָליציי בעקומען אַ ידיעה, אַז אין דאָרף סינאָוואָדזקאָ־ווישנע קומט פאָר אַ געהיימע בעראַטונג פון דעם אַזוי־גערופענעם „סעל־ראָב“, און אַז די דאָזיגע בעראַטונג קומט פאָר אין דער וואוינונג פון אַ געוויסען שקאָלובין.
אין דער בעראַטונג האָט זיך אויך בעטייליגט איינער מיקאָלאַי פּאַוועלעץ וועלכער איז געקומען פון לובלין.
אויפ׳ן אָרט זענען אָנגעקומען 2 פּאָליציאַנ־טען, וועלכע האָבען פעסטגעשטעלט, אַז אויף דער בעראַטונג געפינען זיך צעהן פּערזאָן.
אַזוי ווי די סעלראָבאָוועס זענען בעפאַלען די פּאָליציאַנטען, האָבען די לעצטע אָנגעהויבען צו שיסען, און אין רעזולטאַט איז פּאַוועלעץ דערהרגעט געוואָרען און שקאָלובין מיט זיין ווייב זענען שווער פערוואונדעט.
פינף פערזאָן זענען אַרעסטירט געוואָרען.
די פערוואונדעטע האָט מען אָפּגעשיקט קיין סטרי.
עס ווערט געפיהרט אַנ׳אויספאָרשונג.

צווישען סאוויעטען און יאפאן
איז נישטא קיין געהיימער אפמאך וועגען מאנדזשוריען

מאָסקווע, 14. (ספּ. טעל.)
די פּאַס־אַגענטור לייקענט די ידיעה וועגען דעם געהיימען הסכם צווישען די סאָוויעטען מיט יאַפּאַן וועגען מאַנדזשוריען.

ארבייטער-אונרוהען איז גרענאדא

גרענאַדע, 14. (ספּ. טעל.)
די שטרייקענדע אַרבייטער האָבען נעכטען גע־פּרובט אונטערצוצינדען דעם טעאַטער און 2 קי־נאָ׳ס, דאָס איז די אָבער נישט געלונגען.
צווישען פּובליקום איז ענטשטאַנען אַ גרויסע פּאַניק.
שפּעטער האָבען די אַרבייטער אונטערגעצונ־דען אַ קירכע אַקלויסטער און אַ טעקסטיל־פאַבריק.

גרויסע פערזאמלונג וועגען יודישער ארבייטסלאזיגקייט

פּאַריז, (יט״א) אין קורצען וועט אין פּאַ־ריז פאָרקומען אַ גרויסע פערזאַמלונג געווידמעט דער אַרבייטסלאָזיגקייט צווישען יודען. די פערזאַמ־לונג וועט פאָרקומען אונטערן פאָרזיץ פון געח. פּרעמיער הערין. אַלס הויפּט־רעדנער וועט אַרויס־טרעטען דער בערימטער אַדוואָקאַט הענרי טאָרעס.

בלוטיגער צוזאמענשטויס
צווישען קאמוניסטישע און ציוניסטישע סטודענטען אין פאריז

פּאַריז, (יט״א) דאָ איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון יודישען סטודענטען־פערבאַנד אויף וועלכער עס איז געקומען צו אַ בלוטיגען צוזאַמענ־שטויס צווישען קאָמוניסטישע און ציוניסטישע סטו־דענטען. איינינגע סטודענטען זענען אַזוי צושלאָגען געוואָרען, דאָס מען האָט זיי אַרויסגעטראָגען פון זאַל אין אַ בעוואוסטלאָזען צושטאַנד.

צו דער פערלאָבונג
פון ה׳ דיר. י. רעדלוס
מיט פרוילין בינא פעטער
ווינשט פיל גליק
971 י. ווארשאווסקי

צו דער פערלאָבונג פון ה׳
דיר. י. רעדלוס
מיט פרל. נינא פעטער
גראַטולירען הערצליך און ווינשען פיל גליק.
970
יחיאל בארובקא און פרוי.

Z intencji zaręczyn
p. Karoli Binerówny
z p. Zygmuntem Rostowskim
życzymy wiele szczęścia i różowej przyszłości.–
Abram Korzec,
Pinkus Guterbaum,
Moniek Zanger,
978 Jonas Gutman.

מזל-טוב דיר חבר און פריינד
דיר. י. רעדלוס
צו דיינע תנאים מיט פרל.
בינא פעטער
ווינשען:
פינקוס וויינטרויב
איזאק דאווידאוויטש

א הארציגען מזל-טוב
אונזער פריינד
איזידאר הערצקאוויטש
צו זיין החתונה מיט פרל.
הענטשא לאבארטאווסקא
וואָס איז נעכטען, ד. 14. פעברואַר 1932 פאָרגעקומען אין פּאַריז,
ווינשט
דוד ביינעלמאַן און פאַמיליע.

1-טע לאדזשער באלוטער יודישע געזעלשאפט
„גמילת חסדים“ קעלמא 15
מוצש״ק פ׳ תצוה, דעם 20 פעב׳ ואר ד. י. 7 אָוונד קומט פאָר די
יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג
מיט פאָלגענדען טאָג, אָרדנונג:
1) וואַהלען פון אַ פּאָרזיצענדער מיט אַסעסאָרען 2) בעריכטען
3) וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג און אַ רעוויזיאָנס קאָמיסיע 4) פערשידענעס
אַלע מיטגלידער און סימפּאַטיקער ווערען געבעטען אומבעדינגט
972
פּינקטליך צו קומען.
בעמערקונג: אין פאַל פון אַ נישט גענוגענדער צאָהל מיטגלידער קומט פאָר די פערזאַמלונג דעם זעלבען טאָג 8.30 אָוונד און וועט גילטיג זיין ביי יעדער צאָהל מיטגלידער.
די וואהל-קאמיסיע

„לינת הצדק“, לאדז, ציגעלנאַ 17.
פיזיקאליש טעראפישער קאבינעט
איז טעטיג טעגליך פון 11—1 מיטאָג און פון 4 ביז 6 אָוונד געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון אַ דאָקטאָר־ספּעציאַליסט.
קווארץ-לאמפּ, די טערמיע, סאלוקס, עלעקטרישע בעדער.
237

ציוניסטישע ארגאניזאציע איז לאדז.
מאָרגען, דינסטאָג, דעם 16/2, 8.30 אָוונד קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, שרודמיעסקאַ 29,
א בעריכטס-פערזאמלונג
פון דער 10-טער ציוניסטישער לאנדעס-קאנפערענץ
רעפערירען וועלען די מיטגלידער פון צ. ק. פון דער ציוֹנ. אָרג. אין פּוילען: ד״ר מ. ברוידא, דעפּ. ד״ר ראזענבלאט און ה׳ משה לימאַן, מיטגליד פון פּאַרטיי־ראַט לאָוויק א. יאעל א. א.
982
איינגאַנג פאַר מיטגלידער פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע – פריי.

דעם טיפבעטען בייליד דריקען מיר אויס אונזער ג. ח׳ פייוועל און געבראָדער פייבושעוויטש צוליב דעם טויט פון זייער אונפערגעסליכע
מוטער נ״ע
המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
די פערוואלטונג
פון צענטר. ראַד־פערקעהר־פעראיין, פּילסודסקי 43.
980

היטלערס קאנדידאטור

אויף דייטשלאנדס פּרעזידענט

מארגען וועט זי אפיציעל פּראקלאמירט ווערען

בערלין, 14 (ספּ. טעל.) דאָס ארויס-רוקען היטלערס קאנדידאטור אויפ'ן פּרעזידענטען-אמט איז דעציזירט.

די מניעות אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן בעקומען די דייטשע בירגערשאַפט זענען אָפּגעווענדט גע-וואָרען.

היטלערס קאַנדידאטור דארף אָפיציעל פּראָקלאמירט ווערען דינסטאַג.

צוזאַמענשטויסען צווישען היטלער לייט און קאמוניסטען

בערלין, 14 (ספּ. טעל.) דאָ זענען פאָר-געקומען צוזאמענשטויסען צווישען היטלעראָווצעס און קאָמוניסטען, וועלכע האבען געפיהרט א גאסען-פּראָפּאגאנדע געגען דער אקציע פונ'ם הינדענבורג-קאָמיטעט.

אין די לאָקאלען, וואו עס זענען פאָרגע-קומען די זאמלונגען פון אונטערשריפטען פאר הינדענבורג'ן, זענען אויסגעבראָכען געוואָרען די שויבען. א גאנצע רייה אַגיטאטארען זענען ארעס-טירט.

וואהלען-רעפארם אין פראנקרייך

פראנצויזישע פרויען האבען בעקומען וואהל-רעכט

פּאַריז, 14 (ספּ. טעל.) אין פּאַרלאַמענט איז דורכגעפירט געוואָרען ענדגילטיג, אין דער אָפּוויזענהייט פון די ראדיקאלען און סאציאַליסטען, די פּרינציפּיעלע וואהל-רעפאָרם אין פּאַרלאַמענט.

נאָך א מאַניפעסטירענדער רעדע פון העריא'ן איז אדורך דער בעשלוס פון דער וואהל-רעפאָרם מיט 332 שטימען געגען 4.

דאָס נייע געזעץ, וואָס איז אָנגענומען גע-וואָרען ערב די פּאַרלאַמענט וואהלען עודערט לחלוטין דעם וואהל-סיסטעם פון דער דריטער רעפּובליק. און שטעלט מיט זיך פאָר פון איין זייט א פּערזענליכע אויתדאסניי אויסגעוויילט צו ווערען פאַר א מייל דעפּוטירטע.

דער צווייטער פּונקט פון דער וויכטיגער רע-פאָרם איז — דאָס, וואָס די פרויען האָבען איצט בעקימען שטים-רעכט, וואָס עס איז לעת עתה נישט געווען. דאָס שטימען בעת די פּאַרלאַמענט-וואהלען וועט פון איצט אן זיין א פליכט פאר איטליכען פראנצויזישען בירגער.

די וואהל-רעפאָרם בעדייט א נצחון פון די רעכטע און דעם צענטער אין דעם פראַנצויזישען פּאַרלאַמענט.

דער דערוויילעגער פּועל-יוצא פון איהם וועט זיין, וואָס די לינקע וועלען קודם כל בילדען א געמיינזאמען פראָנט מיט די ראַדיקאלען, אז ס'וועט אזוי איום בעניים ווערען דער בעקאַנטער קאר-טעל פון די לינקע אין 1924.

ס'אַרא רעזולטאט עס וועל געבען די וואה-לען איז נאָך פריהצייטיג פּאַראויסצוזען, ווארים ס'איז אנ'אבסאלוטע רעטעניש ווי אזוי עס וועלן אויסניצען זייער שטים-רעכט די פרויען.

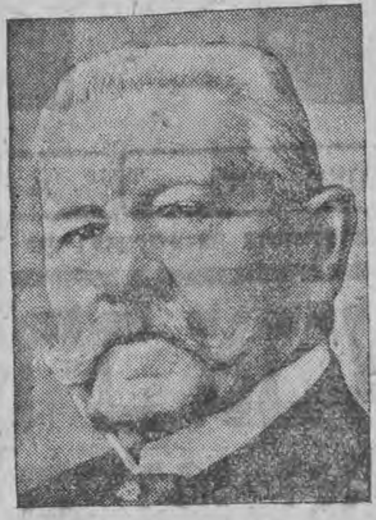

פּרעזידענט הינדענבורג

איז מסכים ארויסצושטעלען זיין קאַנדידאטור ביי די נייע וואהלען אין דייטשלאנד.

מיטגליד פון דער ציונ. עקזע-קוטיוו נוימאן ביי ראטשילד'ן

געשפּרעכען מיט'ן אמעריקאנער אַמ-באַסאַדאָר און מיט זשאבאטינסקי'ן

פּאַריז, 14. (יט"א טעלעגראַפיש).

דער מיטגליד פון דער ציוניסטישער עקזעקו-טיוו ניימאַן איז אויפגענומען געוואָרען פון באַראָן עדמונד ראָטשילד. דער געשפּרעך האָט געדויערט אנדערהאַלבען שעה, נוימאַן איז אויך אויפגענומען געוואָרען פון אמעריקאנער אמבאסאדאָר אין פּאַריז. פאר'ן אָפּפאָהרען קיין לאנדאן האט נוימאן אויך געהאַט אַ געשפּרעך מיט וולאַדימיר זשאַבאָטינסקי'ן.

פראנצויזישער אמבאסאדאר אין ווארשא האט געעפענט די אויסשטעלונג פון מאנע קאַץ

וואַרשאַ, 14. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ-רעספּאָנדענט).

היינט איז אין וואַרשאַ געעפענט געוואָרען אין לאָקאַל פון דער יודישער קונסט-געזעלשאַפט די בילדער-אויסשטעלונג פון מאַנע קאַץ.

געעפענט די אויסשטעלונג האָט דער פראַנצוי-זישער אַמבאַסאַדאָר לאַראָש.

אראפּגענומען די האנד פון הארצען

ווארשאווער קהלה גיט א סובסידיע דעם יודישען טעאטער

וואַרשאַ, 14. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ-רעספּאָנדענט).

אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער וואַר-שאָווער קהלה - פערוואַלטונג, וואָס האָט זיך געענ-דיגט זעהר שפּעט ביינאַכט איז בעשלאָסען געוואָרען אַרויסצוגעבען אַ סובסידיע דעם דראַמאַטישען טע-אַטער „עליזעאום" אין דער הויך פון 1500 זל.

דאָס איז דער ערשטער פאַל, ווען אַ יודישע קהלה גיט אַ סובסידיע אַ יודישען טעאַטער.

אין דעם בעשלוס ווערט געזאָגט, אַז דאָס געלד ווערט געגעבען אַלס נויט-שטיצע פאַר די יודישע אַרטיסטען.

רעוומאַטיקער און נערווען-ליידענדע!

קיין שום מענש האָט בישט קיין סיבה צו צווייפלען ווידער געזונד צו ווערען, אויב ער ליידעט אויף רעוומאַטיזם, פּאָדאַגרע אָדער נערווען. טויזענ-דער מענשען, וועלכע זענען געווען געשלאָגט פון שמערצען, זענען ווידער צוריק געזונד געוואָרען דורך טאָגאַל. ווענען זיינע ערפאַהרונגען מיט טאָ-גאַל איז אונז מודיע ה' ז. גאָנסיאָרקעוויטש, לאָדז, פּיעטריקאָווער 104 צ. אנד.: זייט אַ לאַנגער צייט האָב איך אויף רעוומאַטיזם געליטען, די שמער-צען האָבען מיר אזוי דערקוטשעט, אַז איך האָב בישט געקאָנט געהען, נישט שלאָפען און נישט גאַרנישט אַרבייטען. איך האָב גענוצט אַ סך מיט-לען, אָהן קיין שום דערפאָלג. ערשט נאָכ'ן בע-נוצען פון טאָגאַל-טאַבלעטען זענען די שרעקליכע שמערצען פערשוואונדען, אַזוי אַז איך בין פול-קומען פון דעם ליידען פטור געוואָרען. איך וועל דערפאַר יעדען ליידענדען עמפּפעהלען טאָגאַל, אַלס דאָס ווירקזאַמסטע מיטעל געגען רעוומאַטיזם און שמערצען אין די גלעלנקען. עהנליך ווי ה' ג. זענען מודיע טויזענדער מענשען, וועלכע האָבען בענוצט טאָגאַל געגען רעוומאַטיזם, פּאָדאַגרע, רייסען אין די געלענקען און אברים, נערווען- און קאָפּ-שמערצען, גריפּע, ערקעלטונגס-קראַנקהייטען און עהנליכע קראַנקהייטס-ערשיינונגען. טאָגאַל שטילט נישט נאָר די שמערצען, נאָר איז אויך עוקר מן השורש די קראַנקהייט אויף אַ נאַטירליכען אופן. דערפאַר האָט מען מיט טאָגאַל אַפילו ביי לאַנג-יעהריגע ליידען איבערראַשענדע ערפאָלגען ערגרייכט. אונשעדליך פאַר'ן האַרץ, מאַגען און אַנדערע אָרגאַנען. אַז טויזענדער דאָקטוירים, דערווי-טער אַ סך בעריהמטע פּראָפעסאָרען, פערשריי-בען טאָגאַל, טאָ קענט איהר עס מיט פולען פער-טרויען קויפען. פּרובט אַליין אויס, פערלאַנגט אָבער נאָר טאָגאַל. אין אַלע אַפּטייקען.

945

צושלאגען 5 ענגלישע באטאליאנען אין אינדיען

300 דער'הרג'עטע, עטליכע הונדערט פערוואונדעטע

פּאַריז, 14 (ספּ. טעל.) „טשיקאַגאָ טריבון" ברענגט א סענסאַציאָנעלע דעפּעשע פון איהר לאָנ-דאָנער קאָרעספּאָנדענט, וועגען דעם, אז אין אינדיען זענען ענגלישע מיליטער - אָפּטיילונגען פּלוצים בעפאַלען געוואָרען פון די הינדוסען.

וועגען דעם זאָלען האָבען נעכטען אין אָוועגד אנגעקומען ידיעות פונ'ם וויצע-קעניג אין אינדיען. וועלכע ווערען געהאַלטען שטרענג בסוד פון דער ענגלישער פּרעסע.

לאָרד וועלינגטאָן האָט ארויסגעשיקט צום ענגלישען קריגס-מיניסטער א דעפּעשע. וועלכע איז מודיע, אז אין דער געגענד פון באַן האָבען 12 טויזענד אפרידען ביינאַכט אטאקירט 5 ענגלאנד-טרייע באטאליאָנען, וועלכע האָבען סטאציאָנירט אין יענער געגענד.

די אַפרידען זענען געווען בעוואָפנט מיט די נייעסטע מלחמה מכשירים, מיט אעראָפּלאנען, שווערע ארטילעריע, ליכט רעפלעקטאָרען וכדומה.

די ענגלישע באַטאַליאָנען האָבען איבערגע-לאָזט אויפ'ן שלאַכט פעלד 300 דער'הרג'עטע און עטליכע הונדערט פערוואונדעטע.

לסוף איז די ענגלענדער געלונגען אָפּצו-שטויסען די אטאקע פון די האַלב-ווילדע שבטים.

דער וויצע-קעניג פאָדערט, אז עס זאָלען תיכף צוגעשיקט ווערען מיליטער-פערשטארקונגען, מחמת דער סכנה פון ווייטערדיגע אומרוהען אין קאַשעמיר און בעלודשיסטאן.

עס זענען דעריבער באלד ארויסגעשיקט געוואָרען קיין אינדיען צוויי באַטאַליאָנען ענגליש מיליטער פון עגיפּטען און מאַלטע (די אַפרידען איז א מעכטיגער באַרג-שבט פון אַפגאַנישער נאַציאָנא-ליטעט, וועלכער וואוינט אויף דער צפון-מערב'די-גער גרעניץ פון אינדיען, אין דער געגענד פון פּעשעוואַר).

סקאנדאל אין רומענישען פארלאמענט

צוליב דער מעשה סאראקע

לינקע דעפּוטאטען נעמען איז שוץ דעם יודישען דעפּוטאט לאנדוי

בוקאַרעשט, 14. (יט"א טעלעגראַפיש).

אויף דער לעצטער זיצונג פון רומענישען פאַרלאַמענט אויף וועלכער ס'איז בעטראַכט געוואָ-רען די געשעהענישען אין סאָראָקאַ, איז אויסגע-בראָכען אַ סקאַנדאַל. בעת דער יודישער דעפּוטאַט לאַנדוי האָט פּראָטעסטירט פאַרוואָס דער ענין-סאָ-ראָקאַ איז אַראָפּגענומען געוואָרען פון דער טאָג-אָרדנונג, אין דער צייט ווען ער האָט אין זיין רשות אַ גאַנצע רייה נייע דאָקומענטען, איז אויס-געבראָכען אַ סקאַנדאַל אויף די רעגירונגס-בענק.

פאַר'ן דעפּוטאַט לאַנדוי האָבען זיך איינגע-שטעלט די לינקע דעפּוטאַטען, וועלכע האָבען געפאָ-דער'ט, אַז דער ענין סאָראָקאַ זאָל ווייטער דעבאַטירט ווערען, דער סקאַנדאַל האָט זיך בערוהיגט ערשט דאַן, ווען דער פּרעמיער-מיניסטער האָט גענומען אַ וואָרט, און ערקלערט. אַז די רעגירונג פיהרט אַן ענערגישע אויספאָרשונג.. ער איז מסכים צו עפע-נען אַ נייע דיסקוסיע אויב ס'געפינען זיך נייע דאָ-קומענטען, צום סוף האָט דער מיניסטער ערקלערט, אַז די רעגירונג האָט נישט בדעה צו פערהוילען די מעשה סאָראָקאַ.

סטאראסטע נאמינירט א רב

סיים-אינטערפּעלאציע פון יוד. קאלא

וואַרשאַ, 14. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ-רעספּאָנדענט).

דאָס יודישע קאָלאָ האָט אַריינגעטראָגען אַן אינטערפּעלאַציע אין סיים, מחמת דעם, וואָס אין קאָוועל איז דער אָרטיגער רב נאָמינירט געוואָרען דורכ'ן סטאַראָסטאַ.

די ענטוואפענונגס-קאנפערענץ אין גענף

לינקס — דער פאָרזיצער פון דער קאָנפערענץ הענדערסאָן, רעכטס — דייטשער קאַנצלער ברינינג.

געשטארבען אין אמעריקא

דער שליח פון דער ישיבה אין סלאנים

ניו-יאָרק, (יט"א) היב ר' יעקב זונדעל עפּעלגראַד, פערטרעטער פון דער סלאָנימער ישיבה, וועלכער איז זעווען דאָ אויף א שליחות פון זאמלען שטיצע פאר דער דאָרטיגער ישיבה, איז נאָך א קורצער קראנקהייט געשטאָרבען אין „בית-ישראל-שפּיטאל".

דער קערפּער פון נפטר איז איבערגעטראָגען געוואָרען אין דער סלאָנימער שוהל, וואו עס זע-נען געהאַלטען געוואָרען הספּדים. זיין אייביגען רוה האט דער נפטר בעקומען אויף דעם „בית-דוד" בית-עולם אויף דער קרקע פון „שבת אחים אנשי סלאָנים".

צוריק געעפענט די „אָרט"-אינסטיטוציעס אין בריסק

בריסק. (יט"א) נאָך לאַנגע פערהאנדלונ-גען איז געקומען צו א הסכם צווישען דעם פער-סאָנאל פון היגען „אָרט" מיט דעם נייעם אויסגע-וועהלטען „אָרט"-קאָמיטעט בנוגע צוריק-עפענען די אנשטאלטען פון „אָרט", וועלכע זענען געווע-רען געשלאָסען אָנפאנג היינטיגען חודש.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם איז זאָנערשטאָג דעם 12-טען ה. ח. ווידער געעפענט געוואָרען די בעטי-קייט פון אלע אָפּטיילונגען פון היגען „אָרט".

אַרעפאָרם

וועלכע מ'קאָן מוחל זיין

וואו אַ „ויהי" אין תנ"ך, דאָרטען איז אַ צרה, און וואו אַ נייע געזעץ, דאָרטען איז אַ „ויהי". וועלכען נייעם געזעץ עס זאָל נישט אויסקומען צו בעהאַנדלען, צי איז דאָס וועגען שטייערען, צי וועגען דער וואַהל - אָרדינאַציע צו די שטאָטראַטען, צי דאָס נייע שול-געזעץ, — יעדערער פון זיי בעטייט אזא „רעפאָרם", וואָס מיר וואָלטען גערן מוחל געווען.

דאָס נייע שול-געזעץ, וואָס ווערט איצט בעהאַנדעלט אין סיים, ענטהאַלט אַזוי פיל חסרונות, אַז ווען מיר וואָלטען די אַלע געוואָלט אויסרעכענען, וואָלט קיין פּלאַץ נישט געקלעקט, ווען מיר וואָלטען אַפילו דערויף אָפּגעגעבען אַלע זייטען פון אונזער צייטונג. מיר וועלען זיך דעריבער בעגנוגענען בלויז מיט עטליכע פון זיי.

שוין נישט פון היינט ווייסען מיר, אַז דאָס בילדונגס-מיניסטעריום וויל אויף אַ ספּעציעלען אופן אַוועקשטעלען די „בירגערליכע" דערציהונג פון די שילער. כאַראַקטעריסטיש פאַר דער פּאָליטיק, וואָס עס הערשט אין די מלוכה-שולעס (און ביי אַ גרויסען טייל פּריוואַטע, וואָס פּאַסען זיך דאָך צו צו די פאָדערונגען פון אויבען, — איז דאָך דער עיקר „פּראַוועס"), — איז דער פאַל, וואָס האָט דאָ נישט לאַנג פּאַסירט אין אַ סטריער גימנאַזיע.

די שילערס האָט מען געגעבען אַ טעמע: ווער איז דער פּאָפּולערסטער מענש אין פּוילען? אַלע שילערס האָבען פערשטאַנען דעם וואונק און געשריבען — וואָס מ'האָט געדאַרפט. נאָר איינער, און גראָד אַ יוד, האָט אָנגעשריבען, אַז דער פּאָפּולערסטער מענש אין פּוילען איז דעפּ. ליבערמאַן. די לעהרער האָבען זיך, ווייזט אויס, אויף אַן־אמת דערשראָקען און בעזייטיגט דעם „ווידערשפּעניגען" שילער פון דער גימנאַזיע.

אַזוי איז געווען ביז'ן געזעץ. ווי די לאַגע וועט אויסקוקען בעת דאָס נייע געזעץ וועט אַריין אין לעבען, איז זיך גרינג פאָרצושטעלען.

אויב פון נייעם געזעץ וועט שטאַרק ליידען דאָס פּוילישע קינד, וועלען די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען נאָך זיין אין אַ סך אַן'ערגערער לאַגע. זעניען דאָך אונזערע שולען אָפּיציעל דאָס רוב „פּריוואַטע". און אויב ביז איצט האָבען זיי פון קיין שום מלוכה-סובסידיעס נישט געגאַסען און גע־האָט אויסצושטעהען פערשידענע „אומבעקוועמליכקייטען", האָבען זיי דאָך אָבער מעהר־ווייניגער געקענט האָבען וועלכע-נישט-איז זעלבסטשטענדיגקייט בנוגע די עצם לימודים. איצט וועט עס מיט'ן איינפיהרען דעם נייעם געזעץ אויך פערשווינדען. אַלע שולען וועלען מוזען אַוועקגעשטעלט ווערען לויט איין שאַבלאָן. נייע שולען מיט אַן'עקספּערימענטאַלען כאַראַקטער, — אַזוי ווערט געזאָגט אין געזעץ-פּראָיעקט, וועט מעגען גרינדען נאָר דער בילדונגס-מיניסטער. אַזוי אַרום ווערט אַפילו גע־שלאָסען די קליינע פּורטקע, וואָס וואָלט דער שול געקענט צושטעלען אַביסעל פרישע לופט.

ביז איצט זענען געווען פערשידענע טיפּען מיטעל-שולען, אַזוי-גערופענע קלאַסישע, מאַטעמאַטיש - נאַטור-וויסענשאַפטליכע און אַנד. רעאַל-גימנאַזיעס. איצט וועט זיין בלויז איין טיפּ גימנאַזיעס מיט אָבליגאַטאָרישען לאַטיין..

די פאָלקס-שול, וואָס וועט איצט פערברייטען די ערשטע 2 גימנאַזיאַלע קלאַסען, וועלכע וועלען אָפּגעשאַפט, וועט זיין אַ זיבען-קלאַסיגע בלויז אין שטאָט, אין דאָרף וועלען זיין 6-קלאַסיגע שולען. דאָס קינד פון פויער וועט נישט נאָר אַפילו נישט קענען געניסען פון אַ פולער פאָלקס-שול, נאָר בכלל וועט דער צוטריט צו אַ גימנאַזיע פאַר איהם זיין זייער פערשווערט.

אנשטאָט דעם 7-טען און 8-טען קלאַסגימנאַזיע ווערען איינגעפיהרט ליצייען, צו וועלכע דער צוטריט וועט זיין זייער פערשווערט. אין גאַנץ פּוילען זאָלען זיין אינגאַנצען 80 ליצייען, ד. ה. כמעט אַ דריט-חלק פון דער צאָהל מלוכה-גימנאַזיעס, וואָס זענען איצט פאַרהאַן, קלאָר איז, אַז פאַר יודען וועט אין אַ ליציי זייער שווער זיין אַנצוקומען, און אַזוי ווי דער ליציי וועט דאָך זיין דער קאָרידאָר צום אוניווערזיטעט, הייסט עס, אַז פאַר יודען וועלען, חוץ די ביז־איצטיגע ,נאַ דצוקומען נייע שוועריגקייטען ביים אָנקומען אין אוניווערזיטעט און די אוניווערזיטעטען גופא וועלען שטאַרק ווערען אָפּהענגיג פון בילדונגס-מיניסטער, פונקט ווי די מיטעל- און פאָלקס-שולען.

דאָס אַלץ איז בלויז אַ קווינט-עסענץ פון נייעם שול-פּראָיעקט. **א. ל.**

—=:§:=—

113-טע בית-עלמין-שענדונג אין דייטשלאַנד

בערלין, (יט"א) דער יודישער בית-עלמין אין גליידינגען (קרייז הילדעסהיים) איז געשענדעט געוואָרען דורך אומבעקאַנטע כוליגאַנעס. איין מצבה איז צושטערט געוואָרען און אַרויסגעשלעפּט אין פעלד.

דער אָרגאַן פון די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען אין באַדען „דער פיהרער" פּרובט אָראָפּצוואַרפען פון די היטלערלייט די פעראַנטוואָרטליכקייטען פאַר די בית-עלמין-שענדונגען און טענה'ט, אַז „די יודישע בית-עלמינס זענען פערוואַרלאָזט און די מצבות צעפאַלען זיך אַליין..."

דער דאָזיגער נישט-געלונגענער פּרוב פון די היטלערלייט זיך ריינצוואַשען פון די בית-עלמין שענדונגען איז געשטעמפּעלט געוואָרען דורך דער יודישער פּרעסע.

די געפּעהרליכסטע זאַך — זיך נאַרען מיט אילוזיעס

פאַרוואָס דעפּ. גרינבוים בענקט נאָך די צייטען פון דער ענדעציע

אין זיין רעדע בעת דער בודזשעט-דעבאַטע אין סיים האָט זיך דעפּוטאַט גרינבוים אויסגעדריקט, אַז עס מאַכען זיך מאָמענטען, ווען מען הויבט אָן צו בענקען נאָך דער רעגירונג פון דער ענדעציע. די ווערטער האָבען אַרויסגערופען אַ טומעל. דעפּ. טהאָן האָט אין זיין ענטפער גרינבוים'ען געזאָגט, אַז די דאָזיגע ווערטער האָבען זיך ביי איהם מסתם אַרויסגעכאַפּט נישט ווילענדיג. אָבער ניין, דעפּ. גרינבוים האַלט אונטער זיין מיינונג. ער האָט זיך אַזוי אויסגעדריקט גאַנץ בעוואוסטזיניג און אָט פאַרוואָס:

אַזוי איז עס שרייבט ער אין זיין בלאַט „נ. ס." עס מאַכען זיך מאָמענטען, ווען עס כאַפּט מיך אַרום אַ בענקשאַפט נאָך דער רעגירונג פון די ענדעקעס. צי בלויז מיך? איך בעט וועגען דעם צו רעדען מיט אונזערע מוער אויף דער פּראָווינץ, מיט די אַלע, וועלכע האַלטען אויס אויף זייערע שטעלונגען, וועלכע יאָגען זיך נישט נאָך די לאַסקעס פון די סטאַראָסטעס, וועלכע האָבען נישט מורא, אַז פאַר זיי וועלען פערהאַקט ווערען די טירען פון די וואָיעוואָדישע קאַבינעטען...

פאַר די ענדעקישע צייטען האָט קיינער נישט געלייקענט אונזער רעכט צום קאַמף. דאָס רעכט צו האָבען אַן'אייגענע רעפּרעזענטאַנץ, קיינער האָט אונז נישט אָנגעוואָרפען קיין פּרעזעסען פון קהלות, קיין רבנים און קיין דעפּוטאַטען. עס זענען נישט געווען צווישען יודען קיין פאַוואָריטען פון די סטאַראָסטעס אדער וואָיעוואָדעס... מען האָט דעמאָלט נישט גענומען אונטער אָפּיעקע נישט קיין צדיקים, נישט זייערע משרתים, נישט אַפילו די אגודה. מען האָט זיך נישט געבראָכען דעם קאָפּ, צי פאָדערט דער אינטערעס פון דער מלוכה, מען זאָל אונטערשטיצען דעם צדיק פון גער אָדער גאַר פון בעלז. מען האָט נישט פאַוואָריזירט די ווישליצקי'ס און קאַמפּ., וועלכע פּראָטעסטירען נישט אין נאָמען פון יודישען גרויס-האַנדעל געגען דער פערניכטונג פון יודישען סוחר'טום.

דאָס אַלץ איז נישט געווען. דערפאַר איז די אַטמאָספער דעמאָלט געווען מעהר אָדער ווייניגער ריין. דערפאַר האָט קיינער נישט צוריסען אונזער פראָנט פון קאַמף פאַר אונזערע רעכט, דערפאַר האָט קיינער נישט דעזערטירט פון קאַמפּפראָנט. אַפילו די ווישליצקי'ס, אַפילו די לעווינס און די מינצבערגס זענען געבליבען ביי דער פאָהן פון קאַמף פאַר אונזער רעכט צו לעבען און ענטוויקלונג, שוין נישט רעדענדיג וועגען די גאַליציאַנער פיהרער. די דעזערציע האָט זיך נישט געלוינט...

היינט לוינט זיך יעטווידע דעזערציע. דערפאַר וואַקסט די צאָהל דעזערטירען. נישט בלויז ביי אונז, נאָר ביי אַלע פּאַרטייען, ביי אַלע מינדערהייטען. עס ווערט אַן'אַלגעמיינע פּלאָג. דאָס גאַנצע לאַנד ווערט פערגאָסען דורך כוואַליעס פון משרתים, קאַריעריזם, ציניזם און דעזערציע. ביי יודען נעהמט עס אָן נאָך ערגערע, נאָך מעהר נידערטרעכטיגע פאָרמען. מיט יודען קאָן מען זיך דאָך בעדייטענד מעהר ערלויבען ווי מיט אַנדערע... און וואָס ווערט פאַר דעם אַלעם געגעבען? גאָרנישט.

אין יאָהר 1926 האָבען מיר בעטראַכט די מעהרהייט פון סיים פאַר דער גרעסטער מניעה ביי דער לעזונג פון דער יודישער פראַגע. מיר זענען געווען צופרידען. ווען זי איז געוואָרען צושפּעטערט... מיר האָבען קיינמאָל נישט צו שטאַרק געגלויבט, אַז דאָס פּוילישע פאָלק איז עס דער זייל פון אַנטיסעמיטיזם. מיר האָבען געבענקט נאָך מענשען, וואָס זאָלען זיין פריי פון אונוויללען צו יודען, וואָס זאָלען נישט מורא האָבען פאַר דעם געשפּענסט פון אַנטיסעמיטיזם און וואָס זאָלען בעפרידיגען אונזערע גערעכטע פאָדערונגען. אָבער ווען עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די מענשען זענען בעהערשט פון דער זעלבער שרעק פאַר דעם געשפּענסט פון אַנטיסעמיטיזם, פונקט ווי די מענשען, וואָס זענען געווען פאַר זיי... דאַן האָט געמוזט קומען די ענטוישונג, דאַן האָט געמוזט קומען די בענקשאַפט נאָך דער פריהערדיגער רעגירונג, וואָס בנוגע איהר זענען נישט געווען קיין שום ספקות, עס זענען נישט געווען קיין שום אילוזיעס. ווייל אילוזיעס שוואַכען אָפּ דעם ווידערשטאַנד, זיין אָרגאַניזאַציע, גיבען איבער די פיהרונג אין די הענד פון שוואַכע בוידעמדיגע, וואָס האָבען נישט קיין גלויבען אין דער גערעכטיגקייט פון זייערע פאָדערונגען, אין דער קראַפט פון ווידערשטאַנד...

דער בודזשעט וועט זיין מיט אַ דעפיציט

אָבער נישט פון עטליכע צעהנדליג, נאָר פון עטליכע הונדערט מיליאָן

דער „ראַבאָטניק" קאָמענטירט דעם פאַקט, וואָס דער סיים האָט אָנגענומען אַ בודזשעט, וועלכער איז לכתחילה אויסגערעכענט אויף אַ דעפיציט און נישט בלויז אַ דעפיציט, ווי דאָס זעהט פאַראויס די רעגירונג, נאָר אַ בעדייטענד העכערען.

מיט דער זאָרגלאָזיגקייט פון מענשען, שרייבט דאָס בלאַט פון די פּ.פּ.ס., וואָס האָבען איינגאַנצען נישט קיין געפיהל פון פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר דעם, וואָס זיי טוען, האָט די מעהרהייט פון סיים אָנגענומען אַ בודזשעט מיט אַ דעפיציט".

דער בודזשעט איז אינגאַנצען נישט רעאַל אין דאָך איז ער אָנגענומען געוואָרען מיט'ן גאַנצען בעוואוסטזיין, ווייל די סאַנאַציע טרייסט זיך מיט'ן געדאַנק, אַז די רעגירונג וועט זיך ווי עס איז אַנ'עצה געבען.

„ווען דאָ וואָלט זיך געהאַנדעלט בלויז וועגען פאַראויסגעזעהענעם אין פּרעלימינאַר דעפיציט פון 77 מיליאָן, דאַן וואָלט מען דעם אָפּטימיזם פון רעגירונגס לאַגער נאָך ווי עס איז זיך געקאָנט פערטייטשען. אָבער יעדער ווייס, אַז דער פאַקטישער דעפיציט וועט בעטרעפען נישט עטליכע צעהנדליג, נאָר עטליכע הונדערט מיליאָן, ווייל די פאָראויסגעזעהענע הכנסות וועלען פערפיהרען... וועגען דעם גיט זיך אָפּ אַ דין וחשבון אַפילו די רעגירונגס-מעהרהייט. איהר פאָרשטעהער דעפּ. רודזשינסקי האָט אזא קאַפּיטאַלע פּאָזיציע פון בודזשעט, ווי די הכנסה פון בראַנפען-מאָנאָפּאָל, וועלכע האָט ערשט נישט לאַנג אויסגעמאַכט 470 מיליאָן און וואָס איז איצט בערעכענט אויף 270 מיליאָן, אַנגערופען אָפען, אַז זי איז נישט רעאַל.

פונקט אַזוי נישט רעאַל זענען די פּרעלימינירטע איינקונפטען פון אַנדערע פּאָזיציעס, ווי טאַבאַק, שוועבעלעך, אומזאַץ-שטייער, איינקונפט-שטייער, באַהנען, צאָל, בא, אַפילו די מלוכה-לאָטעריע, וועלכע ווייזט אַרויס אַ פאַלען פון איהרע הכנסות. די דאָזיגע ערשיינונג ביי דער איצטיגער ווירקליכקייט אין פּוילען לאָזט זיך לייכט ערקלערען. דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען פון לאַנד איז דורך דער פיסקאַלישער פּאָליטיק פון דער רעגירונג כמעט אינגאַנצען אויסגעשעפּט פון געלדמיטלען און אונטער'ן דרוק פון קריזיס ווערט עס גיכער און טיפער ווי ערגעץ אַנדערש פאַרהאַלטען... עס ווערט איינגעקאָרטשעט דער האַנדעל און די פּראָדוקציע, עס מעהרען זיך די באַנקראָטען, עס ווערען געשלאָסען די אַרבייטס-וואַרשטאַטען, עס שטייגט די אַלגעמיינע פעראָרימונג... אָדער עס ווערען אַלץ שנעלער ביי אונז אויסגעטריקענט די קוואַלען פון הכנסות, פון וועלכע אַנדערע מלוכות שעפּען דאָך, נישט קוקענדיג אויפ'ן קריזיס...

אין דערצו וועט נישט העלפען דאָס אָנגעהאַטען נייע שטייערען, וועגען וועלכע מען ווייס נישט, ווער און פון וואַנען ס'וועט זיי בעצאָהלען... פון די נייע שטייערען וועט נאָך נישט בעוויזען עפּעס זאָל איינפליסען, ווי עס וועלען אויסוואַקסען נייע פערלעגענע חובות..."

די צייטונג פיהרט אויס, אַז פאַר'ן לאַנד בלייבט איין אויסוועג: דרייסט אַ קוק צו טון דער ווירקליכקייט אין די אויגען אריין און ציהען דערפון די געהעריגע קאָנסעקווענצען.

ציהען קאָנסעקווענצען בעדייט אין מויל פון פּעפּעסישען אָרגאַן אַראָפּוואַרפען די איצטיגע רעגירונג און פערבייטען זי מיט אַ צווייפעלהאַפטער אַנדערער. מיט וואָס קאָן דערפון בעסער ווערען אין לאַנד איז זעהר שווער צו בעגרייפען...

פּראָצעס וועגען דער ריזען-ירושה

נאָכ'ן פערשטאָרבענעם יוד. מיליאָנער פון ווייטען מזרח אהרן האַרידון

שאַנכאַי, (י.ט.א.) עזרא אבדול האַרידון, וועלכער פּרעטענדירט אויף דער ירושה פון 150 מיליאָן דאָלאַר נאָך דעם פערשטאָרבענעם יודישען מולטי-מיליאָנער אהרן האַרידון, האָט זיך געווענדעט נאָך יורידישער שוץ צום קעניג פון איראַק פייזאַל. עזרא האַרידון שטיצט זיך אויף דעם, וואָס דער פערשטאָרבענער מולטי-מיליאָנער, וועלכער איז געבוירען געוואָרען אין באַגדאַד און האָט קיינמאָל אין ענגלאַנד נישט געוואוינט, האָט זיך נישט געקאָנט רעכנען פאַר קיין בריטישען בירגער, נאָר פאַר אַ בירגער פון איראַק. לויט די געזעצען פון איראַק, אויב ווער עס איז לאָזט איבער אַ צוואה וועגען אַ גרויסער ירושה, קען בלויז איין דריטעל אָפּגעגעבען ווערען דער פּערזאָן, אויף וועלכער די צוואה ווייזט אָן, דאַגעגען די איבעריגע צוויי דריטעל דאַרפען צוטיילט ווערען צווישען די איבעריגע קרובים.

ווי בעקאַנט, איז צוויי וואָכען נאָכ'ן טויט פון האַרידון געפונען געוואָרען די צוואה, פון וועלכער עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער פערשטאָרבענער האָט זיין ריזיגען פערמעגען פון 150 מיליאָן דאָלאַר, וואָס ברענגט יעדען חודש ריינע הכנסה 600 טויזענד דאָלאַר, אָפּגעשריבען זיין פרוי, דער כינעזערין ליטשיאו האַרידון. דאַגעגען איז נישט אָפּגעשריבען געוואָרען קיין איין סענט אויף צדקה-אַנשטאַלטען אָדער פאַר די פיל אָרימע קרובים פון פערשטאָרבענעם, אין ווייטען מזרח, אינדיען, איראַק און א"י.

דער פּראָצעס וועגען דער ריזען-ירושה וועט פאָרקומען אַנ'ערך 3 חדשים אַרום אין בריטישען העכסטען געריכט אין שאַנכאַי. די גאַנצע יודישע קהלה אין שאַנכאַי, ווי אויך די יודען אין באַגדאַד, זענען געשפּאַנט אָפּ'ן אויסגאַנג פון פּראָצעס.

דאָס געריכט האָט אָפּגעוואָרפען די פאָדערונג פון פּרעטענדענט אויף דער ירושה עזרא האַרידון, אַז ביז'ן פּראָצעס זאָל איבער דער ירושה בעשטימט ווערען אַ געריכטס-קוראַטאָר.

נייער צענטראַל-קאָמיטעט פון „קאָמזעט"

בעשטימט דורכ'ן צענטראַלען אויספיהר-קאָמיטעט

מאָסקווע (יט"א) אין נייעם קאָמיטעט פאַר יודישע קאָלאָניזאַציע אין ראַטען-פערבאַנד (קאָמזעט) וואָס איז בעשטימט געוואָרען דורכ'ן פּרעזידיום פון אַלפערבאַנדישען „ציק", געהען אַריין 13 יודען און 9 נישט-יודען.

פּאָרזיצער פון „קאָמזעט" בלייבט ווי ביז־איצט פּיאָטר סמידאָוויטש, אַלס זיין שטעל-פערטרעטער איז, אנשטאָט מערעזשינען בעשטימט געוואָרען באָריס טראָצקי, אַנ'אַגראָנאָם, וועלכער האָט ביז־איצט פערנומען פערשידענע מלוכה-שטעלעס אין „פּוטער-צענטר", „צוקער-צענטר" און בעזאָרגונגס-קאָמיסאַריאַט (נאַרקאָמסנאַב). אַלס מיטגלידער פון קאָמיטעט געהען אַריין דימאַנטשטיין, וויינשטיין (ירחמיאל) משה ליטוואַקאָוו, יאַנקעל לעווין, מ. קאַטעל, פאָרזיצער פון אוקראַינישען קאָמזעט, דער יודיש-קאָמוניסטישער טוער אויף אוקראַינע ל. אַבראַם און אַנדערע.

צווישען די מעהר-בעוואוסטע פּערזאָנען פון די נישט-יודישע מיטגלידער קענען פערעכענט ווערען טשוצקאַיעוו, געוועזענער פאָרזיצער פון ווייט-מזרח'שען אויספיהר-קאָמיטעט און איצטיגער פאָרזיצער פון דער בודזשעט-קאָמיסיע ביים „ציק", א. בוצענקאָ, איצטיגער פאָרזיצער פון ווייט-מזרח'שען אויספיהר-קאָמיטעט און באָגדאַנאָוו, אַ פאָרשטעהער פון קאָמיסאַריאַט פאַר לאַנדווירטשאַפט.

—=:)O(:=—

ספּאָרט-באַוועגונג

אימפּאָזאַנטע נצחונות פון די לאָדזער יודישע אַטלעטען

אין די מייסטערשאַפטס-קאַמפּן אין לאָדזער קרייז

„בר-כוכבא" און „מכבי" דערגרייכען 4 ערשטע ערטער און געוויכט הויבען.

שבת זענען אין לאָדז פאָרגעקומען די מייסטערשאַפטס-קאַמפּן אין געוויכט הויבען פון לאָדזער קרייז, אין דאָזיגען צווייג פאַרנעהמען זייט יאָהרען די יודישע שווער-אַטלעטען פון „בר-כוכבא" און לעצטענס ביי „מכבי" די ערשטע ערטער אין פּוילען.

די שבת'דיגע מייסטערשאַפטס-קאַמפּן האָבען ווידעראַמאָל בעוויזען, אַז אין געוויכט-הויבען זענען די לאָדזער יודישע אַטלעטען קאָנקורענצלאָז, און זיי האָבען נאָך ביז היינט נישט אין פּוילען קיין ערנסטע געגנער. עס איז דעלסענע ערשיינונג, אַז יודישע ספּאָרטלער זאָלען אַזוי עקשנותדיג מיט סיסטעמאַטישער אַרבייט דערהאַלטען זייערע ספּאָרטליכע דערגרייכונגען ווי עס טוען דאָס די לאָדזער יודישע שווער-אַטלעטען, אין אַלע אַרויסטריטען דעמאָנסטרירען די יודישע ספּאָרטלער זייערע גרויסע לייסטונגען און זייערע רעזולטאַטען זענען תמיד איבעראַשענדע.

אַנ'אויסגעצייכענטער פאָרם האָט דאָס מאָל אַרויסגעוויזען מינץ, וועמענס רעזולטאַטען האָבען דאָס מאָל איבערגעשטיגען זיינע אַלע בידאַיצטיגע רעקאָרדען. מינץ געהט סיסטעמאַטיש צו, צו דער אייראָפּעאישער קלאַס און וועט נאָך נישט איינמאָל איבעראַשען דער ספּאָרט-וועלט מיט זיין טאַלענט. מינץ האָט דערגרייכט די מייסטערשאַפט פון אַלע וואָגען.

זיין באַרמאַלען הויכען קלאַס האָט ווידער אַמאָל רעפּרעזענטירט ווייגאַרטען, און אַהן אָנשטרענגונגען דערצילט די מייסטערשאַפטען פון זיין אייגענע און שווערערע וואָג. אַ פיל-צוזאָגענד און גוט מאַטעריאַל האָבען מיט זיך פאָרגעשטעלט די „אויפגעהענדע שטערענס" דזשקעוויטש און וויינוואַצעל, דערצילענדיג זיכער די ערשטע ערטער, אין זייערע וואָגען.

די קאַמפּן זענען היי-יאָהר דאָס ערשטע מאָל פאָרגעקומען אין פינף-קאַמף.

די בעזונדערע רעזולטאַטען זענען פאָלגענדע:

פ ע ד ע ר ן - ו ו אָ ג. ווייגאַרטען (מכבי), דערצילט 373 קילאָ, און דערגרייכט דאָס ערשטע אָרט אין זיין וואָג און אין דער האַן-וואָג. פאַר זיין קלוב-חבר זילבער-בוים, 2, וועלכער הויבט אין פינף קאַמף 271 קילאָ.

ה אַ ן - וו אָ ג. דאָס ערשטע אָרט וויינוואַצעל (מכבי), 298 קילאָ פאַר ראָזענטאַל („בר כוכבא") 268 קילאָ.

ל יי כ ט ע ר - וו אָ ג. דאָס ערשטע אָרט פאַרנעמט דזשקעוויטש (מכבי)), 393 קילאָ פאַר לאַזשבי („שילא") 346 קילאָ.

מ י ט ע ל - וו אָ ג. דאָס ערשטע אָרט דערצילט גאַליצקי („שילא") מיט 441 קילאָ פאַר זילבערבוים 1 — 341 קילאָ.

ה אַ לב - ש ו ו ע ר ע ר וו אָ ג. מינץ „בר-כוכבא" דערצילט דעם בעסטען רעזולטאַט פון טאָג און דערגרייכט די מייסטערשאַפט פון אַלע וואָגען. מינץ הויבט אין פינף-קאַמף 461 קילאָ; פאַר סוכאָוואָלסקי (מכבי) 352 קילאָ.

אין דער שווערער וואָג פאַרנעהמט טוריעק (שילאַ) דאָס ערשטע אָרט מיט 444 קילאָ, הויבענדיג מיט 17 קילאָ ווייניגער פון יודישען ספּאָרטלער מינץ, וועלכער איז מיט אַ וואָג לייכטער פון טוריעק.

ריכטער — ה' הערצ'אַדשינסקי.

ריכטער-קאָמיסיע — טאָפּלאָוויטש, פרישמאַן און זשוריעק.

אַנטיילנעהמער אין די סקי-מייסטערשאַפטען אין שרייבערהאַו (דייטשלאַנד)

ספּאָרט-שפּילען אימפּרעזע אין לאָדז

13 נצחונות פון „מכבי"ס ספּאָרט-שפּילער

נעכטען האָט דער לאָדזער „מכבי" אײַנגעאָרדענט אַ גראַנדיעזע ספּאָרט-שפּילען אימפּרעזע, אין וועלכער ס'האָבען זיך בעטייליגט אַ גרויסע צאָהל לאָדזער ספּאָרט-קלובען עס איז געווען ביז היינט די גרעסטע אונטערנעהמונג פון ספּאָרט-שפּילען אין לאָדז.

דער יודישער ספּאָרט-קלוב „מכבי" האָט בעוויזען אַז אויף דעם געביט פאַרנעהמט ער צווישען די יודישע קלובען אין לאָדז דאָס ערשטע אָרט און דיספּאָנירט מיט דער גרעסטער צאָהל און בעסטען מאַטעריאַל פון יודישע ספּאָרט שפּילער אין לאָדז. דאָס אַרויסשטעלען אין איין טאָג 16 מאַנשאַפטען מענער און פרויען אין פערשידענע צווייגען מיט רעקאָרד און קיין שום ספּאָרט-פעראיין האָט עס נאָך ביז היינט נישט בעוויזען, „מכבי" האָט בעסטען פון ספּאָרט-שפּילען בעלייגט דעם עקזאַמען פאַר דער לאָדזער ספּאָרט-וועלט און האָט איהם גלענצענד אויסגעהאַלטען, די יודישע ספּאָרט-שפּילער האָבען פון 16 געשפּילטע מעטשען אָפּגעהאַלטען 13 נצחונות איבער אַ גאַנצער רייהע יודישע ספּאָרט קלובען און נאָר 3 מעטשען פערשפּילט. „מכבי" מוז האָבען נאָך אַ סך אַרבייטען איבער זיך בכדי צו דערצילען אַ הויכער קלאַס. די בעדינגונגען דערפאַר זענען פערהאַן און עס איז צו האָפען, אַז דער יודישע ספּאָרט-קלוב וועט אין דעם פּרט נישט ענטוישען.

די רעזולטאַטען פון די בעזונדערע מעטשען שטעלען זיך פאָלגענד פאָר:

קוישבאַל-מענער

„מכבי" — „הכח" 19 20
„מכבי" — „רעסורסאַ" 8:34
„מכבי" — „יוטושענקאַ" 2:38
„מכבי" — „שטערן" 10:15
„מכבי" — „טריומף" 30:19

נעץ-באַל מענער

„מכבי" — „טור" 24:29
„מכבי" — „רעסורסאַ" 23:30
„מכבי" — „יוטושענקאַ" 25:29

נעץ-באַל דריי-קאַמף

„מכבי" — „טור" 18:30
„מכבי" — „טריומף" 24:21

נעץ-באַל, געמישטע מאַנשאַפט

„מכבי" — „טריומף" 22:30

די זיגער אין דער דייטשער ווינטער-טעניס-מייסטערשאַפט

פראַנצויז לאַנדרי

פרל. קראַהווינקעל

קוישבאַל, פרויען

„מכבי" — „הכח" 12:14
„מכבי" — „ל ק.ס." 20:6
„מכבי" — „שטערן" 2:8

נעץ-באַל, פרויען

„מכבי" — „י.ק.פ." 20:22
„מכבי" — „הכח" 11:31

קאַרל שעפער פון וויען האָט געוואונען די מייסטערשאַפט פון קונסטלויפען אויפ'ן אייז, אויף דער ווינטער אָלימפּיאַדע

האָקעי

„א.ז.ס." (ווא שא) — „ל.ק.ס." 1:5

נעכטען איז אין לאָדז פאָרגעקומען אַ אינטערעסאַנטער האָקעי-מעטש צווישען פּוילישען מייסטער „א.ז.ס." מיט'ן היגען „ל.ק.ס." די לאָדזער מאַנשאַפט האָט דאָס מאָל געשפּילט זעהר שעהן, און געשטעלט דעם געגנער אַ שטאַרקען ווידערשטאַנד. „ל.ק.ס." האָט ערשט דעם מעטש פערשפּילט אין דריטען טייל פון שפּילען.

„יאַרדאַן" — „פּאָלאָניאַ" 5:11

וואַרשאַ, 14. (טעלעפאָניש).

היינט איז דאָ פאָרגעקומען אַ אינטערעסאַנטער באָקס-מעטש צווישען דעם וואַרשאַווער מייסטער „פּאָלאָניאַ" מיט דעם יודישען באָקס-קלוב „יאַרדאַן" די יודישע מאַנשאַפט האָט אָפּגעהאַלטען אַ גרויסען נצחון שלאָגענדיג דעם וואַרשאַווער מייסטער אין פערהעלטניש פון 5:11.

אינטערעסאַנטער באָקס-מעטש פון „בר-כוכבא"

דעם קומענדען זונטאָג אָרדענט איין דער לאָדזער „בר-כוכבא" אַ אינטערעסאַנטען באָקס-מעטש אין זאַל פון „אוניאָן", די יודישע מאַנשאַפט שטעלט אַרויס 8 באָקסער, וועלכע וועלען קעמפען מיט די באָקסער פון „אוניאָן", „י.ק.פ.", „סאָקאָל" און „גייער".

אויסערגעוועהנליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון „בר-כוכבא"

זונטאָג דעם 21-טען ד.ח. 4 נאָכמיטאָג קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל אַנ'אויסערגעוועהנליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון „בר-כוכבא", אויפ'ן טאָג-אָרדנונג געפינט זיך די פראַגע פון דערגענצונגס-וואַהלען צו דער פערוואַלטונג.

די פערזאַמלונג איז גילטיג ביי יעדער צאָהל אַנוועזענדע.

סאָניא העניע,

די בעריהמטע אייז-קונסט-לויפערין, איז אַרויס אַלס זיגערין אויף דער ווינטער-אָלימפּיאַדע אין אַמעריקע

אַנ'אָריגינעל בילד פון דער קאַטאַסטראָפע.

וואָס האָט געטראָפען די דייטשע שליטען-פאָהרער אויף דער ווינטער-אָלימפּיאַדע אין אַמעריקע.

ווי אזוי צאר ניקאלאי דער ערשטער האט אויפגענומען משה מאנטעפיארע

פון שאול גינזבורג.

.2

לויט ניקאלאי׳ס בעפעהל, האבען קיסעלעוו, אובאראוו און נעסעלראדע בעזוכט מאנטעפיארען כדי איהם קלאר צו מאכען די פאליטיק, אן וועלכע די רוסישע רעגירונג האלט זיך אין דער יודען־פראגע. א חוץ די ידיעות, וואס מאנטעפיארע האט נאך אין אויסלאנד בעקומען דורך בריף און דורך א ספעציעלען דעלעגאט, האבען איהם איצט געגעבען אויספיהרליכע מיטטיילונגען דער בעוואוסטער שתדלן הירש טשלענאוו, פון שקלאוו, און נאך אייניגע כלל־טוער, וועלכע זענען עקסטרע געקומען צו פאהרען קיין פעטערבורג, כדי איהם גענוי צו בעקענען מיט דער טרויעריגער לאגע פון די יודען אין רוסלאנד און מיט די צרות, וואס די שטעהען דא אויס. ער האט, אלזא, געהאט די מעגליכקייט ריכטיג אפצושאצען דעם ווירקליכען ווערט פון אלעם דעם, וואס ער האט געהערט פון די רוסישע מיניסטארען. עס פערשטעהט זיך, אז די פראגע וועגען „ראזריאדען״ און וועגען דעם גירוש פון די גרענעץ־געגענדען האט דא פערנומען דעם הויפט־ארט.

אין די געשפרעכען מיט דעם הויכגעשטעלטען אויסלענדער און בעריהמטען יודישען פאטריאט, מאנטעפיארע, האבען די פארשטעהער פון דער רוסישער רעגירונג, נאטירליך, איינגעוויקעלט זייערע ערקלערונגען אין פיינע מענשען־פריינדליכע פראזעס. אבער נאכ׳ן אפטיילען די שאלעכץ, וואס איז בעשטאנען פון הויכע מליצות, איז פערבליבען דער ביטערער קערן; אז אפילו די פשוט׳סטע מענשען־רעכט זענען נישט אזא זאך, וואס קומט יעדען, אלס מענש; מען דארף זיי ערשט „פערדינען״ דורך גוטע מידות, דורך מעשים טובים א. ד. גל. די רעגירונג, הייסט עס, וואלט גערן געגעבען יודען גלייכע רעכט מיט אלע אנדערע רוסישע בירגער, אבער ביי דעם איצטיגען מאראלישען צושטאנד פון די רוסישע יודען, וואלט דאס געווען א גרויסע געפאהר און שאדען פאר רוסלאנד. דאס קאן מען טון ערשט נאכדעם, ווי די יודען וועלען ווערען גוט און פרום, און די רעגירונג סטארעט זיך מיט אלע מיטלען צו מאכען יודען פאר „מענשען״, פאר „נוצליכע״ לייט, וואס זאלען קאנען דערנאך זוכה זיין צו רעכט גלייך מיט אנדערע.

דער בילדונגס־מיניסטער אובאראוו — דער זעלביגער, וואס האט אין זיין געהיימען ראפארט בפירוש אנגעוויזען ניקאלאיען, אז די יודישע שולען, וואס די רעגירונג געהט איינפיהרען, דארפען דערנעהנטערען די יודען צום קריסטליכען גלויבען — האט איצט פאר מאנטעפיארען געטענה׳עט, אז די רעגירונג איז, חלילה, קיין זאך נישט אויסען געגען דער יודישער אמונה, זי וויל בלויז אויפקלערען די יודען. די רוסישע יודען — האט זיך בעקלאגט אובאראוו — זענען פינסטערע פאנאטיקער, זיי זענען פערזונקען אין זייערע „תלמודישע אבערגלויבענס״, די רעגירונג מיהט זיך זיי אויסצובילדען, מאכען לייטישער, אויפהויבען זיי ביז צו אזא גראד, אז זיי זאלען מיט דער צייט קאנען בעקומען בירגער־רעכט...

פרעה האט ביי די יודען אין מצרים ארויסגעקוועטשט דעם מארך פון די ביינער, און דערביי זיי נאך געמאכט דעם פארוואורף: „נרפים אתם נרפים״, „איהר זייט פויל, איהר וועלט נישט ארבייטען״. פונקט אזוי האט געהאנדעלט ניקאלאי׳ס רעגירונג: זי האט צונויפגעשטיקט די יודען אין דער ווילדער „טשערטא״ (די עטליכע גובערניעס וואו זיי האבען געמעגט וואוינען), אפגענומען ביי זיי די מינדעסטע רעכט, בעגרעניצט און געפעטעט זיי אויף יעדען שריט, פערצוימט פאר זיי דעם צוטריט כמעט צו אלע פרנסות — און צוגלייך געהאלטען אין איין מוסר׳ן און בעשולדיגען זיי, אז זיי לעבען פון לופט און ווינט, זיי ווילען כלל־מר׳שט נישט בעשעפטיגען זיך מיט פראדוקטיווע ארבייט, מיט נוצליכע פראפעסיעס.

אזעלכע טענות און בעשולדיגונגען געגען די רוסישע יודען האבען די מיניסטארען ארויסגעזאגט אויך אין זייערע געשפרעכען מיט מאנטעפיארען. און ווי עס איז צו זעהן פון זיין טאגע־בוך, האבען מאנטעפיארע און זיין סעקרעטאר, ד״ר לעווע (וועלכער האט זיך בעטייליגט אין די אונטערהאנדלונגען אלס איבערזעצער, ווייל מאנטעפיארע האט גערעדט נאר ענגליש) ווירדיג און ענטשיידען אויפגעקלערט די גרונדלאזיגקייט פון די אלע בעשולדיגונגען.

דעם 9־טען אפריל האט מאנטעפיארע געהאט אן אודיענץ ביים קייזער. ניקאלאי דער ערשטער, האט איהם אויפגענומען זעהר פריינדליך, אויפמערקזאם אויסגעהערט זיין רעדע, אין וועלכער מאנטעפיארע האט איהם געבעטען נעהמען צום הארצען און לינדערען די לאגע פון די רוסישע יודען, אפשאפענדיג יענע געזעצען, וועלכע ער וועט אנערקענען פאר בעדריקענד. דער קייזער האט גערעדט מיט מאנטעפיארען צוואנציג מינוט און איהם פערזיכערט, אז ער זארגט זעהר וועגען הויבען דעם צושטאנד פון די יודען. ער האט פארגעלעגט מאנטעפיארען, ער זאל בעזוכען די גרעסערע שטעט אין דער „טשערטא״, כדי פערזענליך צו בעקענען זיך מיט דעם יודישען לעבען, א. א. ער זאל דערנאך דורך גראף קיסעלעוו׳ען שריפטליך צושטעלען איהם זיינע בעאבאכטונגען מכוח די נויטיגע מיטלען אויף אויסצובעסערען די לאגע פון די יודען.

אין פעטערבורג האבען זיך דאן געפונען גאר ווייניג יודען. מיט א יאהר צעהן צוריק זענען, לויט ניקאלאי׳ס בעפעהל, כמעט אלע יודען ארויסגעשיקט געווארען פון פעטערבורג, און די שוהל האט מען פערמאכט. אויפגעהאלטען זיך אין פעטערבורג האבען נאר א בעדייטענדע צאהל יודישע סאלדאטען, וועלכע האבען דא געדינט אין פערשידענע מיליטער־טיילען. זיי האבען געהאט עטליכע שוהלען און מנינים, וואוהי׳ן יודען, וואס זענען נישט געווען אויפ׳ן דינסט, האבען קיין צוטריט נישט געהאט. ניקאלאי האט ארויסגעוויזען דיך אויפמערקזאמקייט צו מאנטעפיארען. רעכענענדיג זיך מיט זיין פרומקייט, האט ער בעפוילען דעם קריגס־מיניסטער אריינצולאזען איהם דאווענען אין א סאלדאטסקע שוהל.

ביי מיר געפינט זיך אן אלטער, נאך נישט פערעפענטליכטער בריף, וואס עס האט אנגעשריבען צו א בעקאנטען אין ווילנע איינער פון די יודישע כלל־טוער, וועלכע זענען צוליב מאנטעפיארען עקסטרע געקומען קיין פעטערבורג, דאס איז דער פאדריאטשיק מינקין פון באברויסק. אין יענעם בריף דערצעהלט מינקין מיטן התפעלות וועגען מאנטעפיארעס קומען קיין פעטערבורג און זיין בעזוך אין דער סאלדאטסקער שוהל.

אט איז דער בריף:

„אהער איז אנגעקומען סער משה מאנטעפיארע. מיר זענען אוועק צו איהם — איך, ר׳ יהודה אפאטאוו (פון ווילנע), ר׳ הירש טשלענאוו און ר׳ מענדזעל ראטנער. דאקטאר לעווע האט אונז אויפגענומען, פערשריבען אונזערע נעמען, און אין דעם געשפרעך מיט אונז געפרעגט, צי מיר האבען, וואו צו דאווענען. האבען מיר געזאגט, אז עס זענען דא פאראן סאלדאטסקע שוהלען, אבער אונז איז פערבאטען דארטען צו דאווענען. סער מאנטעפיארע האט ארויסגעזאגט דעם פערלאנג (מכוח דאווענען אין א שוהל), האט דער קייזער אפגעגעבען וועגען דעם א בעפעהל דעם קריגס־מיניסטער, און דער פירשט מענשיקאוו האט געשיקט מאנטעפיארען אן איינלאדונג צו דאווענען אין דער שוהל פון די יודישע פלאט־סאלדאטען. די קאמאנדירען פון די קאזארמעס זענען דעם צווייטען טאג פסח געקומען און האבען געהייסען רייניגען די שוהל מיט דעם הויף. ס׳איז געקומען פירשט מענשיקאוו׳ס אדיוטאנט, לאנסקאי, אויך דער אדמיראל קאלזאקאוו. אונז האט מען ערלויבט אריינגעהען, זענען מיר מיט נאך אייניגע יודען געווען אין דער שוהל. א זייגער ניין איז געקומען סער מאנטעפיארע מיט דאקטאר לעווע און מיט דעם שוחט, וועלכען ער האט מיטגעבראכט. זיין ארט איז געווען אויף מזרח־דרום־זייט נעבען דעם ארון־קודש און רעכטס האבען די ערטער פערנומען דער דאקטאר, אפאטאוו, איך, טשלענאוו און ראטנער. ווען דער חזן האט אנגעהויבען דאווענען, האט סער מאנטעפיארע זיך אויפגעהויבען און מיט גרויס כוונה געדאווענט, שטעהענדיג פון אנהויב ביז׳ן סוף. „לוי״ איז געווען דער דאקטאר, ער האט געמאכט „מי שברך״ און מנדר געווען. „שלישי״ איז געווען סער מאנטעפיארע, וועלכער האט געמאכט „מי שברך״, מנדר געווען, און נאך דער עליה געבענטשט „גומל״ (צוליב די געפאהרען אין וועג, פון וועלכע ער איז גערעטעוועט געווארען), „רביעי״ איז געווען אפאטאוו; „ששי״ — ר׳ ליב באטקין; „מפטיר״ — מאנטעפיארעס שוחט, און „כהן״ איז געווען ר׳ יצחק. נאכ׳ן דאווענען האט דער דאקטאר אין סער מאנטעפיארעס נאמען געזאגט אפאטאוו, מיר זאלען צו איהם קומען. געגאנגען זענען נאר די, וועלכע זענען שוין פריהער ביי איהם געווען. מיר זענען געקומען צוועלף דעם זייגער. האט אונז סער מאנטעפיארע און זיין ווייב, א גאטספארכטיגע פרוי, אויפגענומען העכסט פריינדליך. ער אליין האט אונז דערלאנגט שטולען, געזעסען און גערעדט מיט אונז א שעה צייט (דער איבערזעצער איז געווען ד״ר לעווע). ער האט אונז דערצעהלט וועגען דער אודיענץ ביים קייזער, אויך וועגען דעם, אז ביי איהם זענען געווען קיסעלעוו, נעסעלראדע און אובאראוו. ער האט געזאגט, אז נישט קוקענדיג אויף זיין שוואכקייט, האט ער זיך ענטשלאסען אויף אזא נסיעה, כדי צו ברענגען נוצען אונזער פאלק. ער וועט טון אלץ, וואס איז נאר מעגליך, און ער האפט אויף גאטס גענאד, אז עס וועט זיך איהם איינגעבען. אויך האט ער אונז ערלויבט צו דערלאנגען איהם א מעגליכסט קורצע שריפטליכע ערקלערונג מכוח אלץ, וואס עס דארף, לויט אונזער מיינונג, געטון און אויסגעבעסערט ווערען״.

* * *

די רוסישע רעגירונגס־קרייזען האבען זיך געגען מאנטעפיארען געהאלטען מיט דעם אלטען כלל: „כבדהו וחשדהו״ — „עהר איהם און האלט איהם אין פערדאכט״. מען האט מאנטעפיארען אפגעגעבען דעם העכסטען כבוד, ארויסגעוויזען צו איהם די פריינדליכסטע אויפמערקזאמקייט — און גלייכצייטיג שטילערהייט אכטונג געגעבען אויף איהם, נאכשפיאנירט יעדען טריט זיינעם. די לעצטע אויפגאבע האט אויף זיך גענומען די פאליטישע געהיים־פאליציי. די אזוי־גערופענע „דריטע אפטיילונג״.

די „דריטע אפטיילונג״ איז בכלל געווען שטארק אומצופרידען מיט מאנטעפיארען און מיט זיין אויפפיהר. אין די רוסישע רעגירונגס־ארכיווען איז פערבליבען א פעקעל נאך־נישט־פובליקירטע דאקומענטען, וואס ענטהאלטען בעריכטען וועגען מאנטעפיארען און מיטטיילונגען פון דעם געהיים־אגענט, וואס האט איהם אין פעטערבורג נאכגעשפיאנירט. מאנטעפיארעס פערזענליכקייט ווערט דא אויך געגעבען אנ׳אלגעמיינע אפשאצונג פון פאליטיש־פאליציאישען שטאנדפונקט. די דאקומענטען זענען זעהר אינטערעסאנט, און עס לוינט זיך מיט זיי צו בעקענען, ווארום דא דריקט זיך אויס די אמת׳ע בעציהונג פון דער רעגירונג צו מאנטעפיארען, דא שפיגלען זיך אפ דייטליך יענע בעהאלטענע געפיהלען, וועלכע עס האט אין די ביוראקראטישע קרייזען ארויסגערופען זיין אנקומען קיין רוסלאנד. מען האט גערעכענט פאר א בעליידיגונג, וואס ער איז געקומען צופאהרען, כדי צו מיהען זיך צו פערגרינגערען די יודישע לאגע. — פונקט ווי רוסלאנד וואלט געווען א ווילד לאנד, ווי מאראקא, אדער סיריען, וואו יודען ווערען אומשולדיג פערפאלגט! און אין הארצען האט מען די בעליידיגונג געפיהלט נאך פיל שטארקער, ווייל מען האט דערביי געמוזט מאכען פאר איהם א גאנצען פאראד, פראווען מיט איהם גרויסע צערעמאניעס. די שטילע בעאבאכטונגען האבען בעוויזען, אז מאנטעפיארע קומט אין פעטערבורג אין בעריהרונג מיט יודען, וועלכע האלטען זיך דא אויף, ער סטארעט זיך צו ערקונדיגען ביי זיי וועגען דער יודישער לאגע, — און מיט דעם איז מען געווען זעהר אומצופרידען.

(סוף מארגען).

מיין בעגעגעניש מיט טשארלי טשאפלין

פון יעקב קאליך.

דעם טאג וואס איך האב זיך בעגעגענט מיט טשארלי טשאפלין, דעמזעלבען טאג האב איך זיך בעגעגענט מיט 12 פון די בעריהמטעסטע פילם־נעמען אין דער וועלט, מיט גרעטא גארבא, מערי פיקפארד, לוביטש, בארימאר, דאלארעס דעל ריא. א. א. ו. איך האב אפילו געגעסען מיטאג מיט דעם בעריהמטען עמיל יאנינגס, טאקע אין „פילם־סיטי״, איך בין געווען איינגעלאדען אויף טיי ביי יאזעף [illegible] סטערנבערג אין דער היים. אבער די אלע בעגעגענישען און אלע איינלאדונגען, כאטש די זענען געווען פאר מיר גאר גאר אינטערעסאנט האבען מיך נישט אזוי צושרויפט, ווי די בעגעגעניש מיט טשארלי טשאפלין, נישט דערפאר, וואס די אלע אויבענדערמאנטע זענען נישט גענוג אינטערעסאנט. ניין! נאר ווייל עפעס טראגט זיך ארום אין האליוואוד, אין דעם שמעלץ־טאפ פון געשליכקייט, א פערנעבעלטע לעגענדארישקייט וועגען דעם איין און איינציגען פילם־גאט, וואס קיינער לייקענט נישט אב דא, אין דעם תוהו ובוהו פון געפאלענע געטער — אויסגעלאשענע שטערען, דא, וואו יעדער וויל גיכער אויף אייך רחמנות האבען, ווי אייך אנערקענען, דא, וואו די מייסטע ווייסט נישט ווער מען מארגען עס וועט זיין — דא לעבט צווישען די אלע, און ביי זיי אלע איין איינציגער אלמעכטיגער נאמען, וואס ווערט ארויסגערעדט מיט עהרפורכט פון אלע, פון דעם פארטיער ביז צום גרעסטען דירעקטאר, און דער נאמען איז טשארלי טשאפלין.

געוועהנליך אין דער טעאטער וועלט איז שוין אזוי אז א רעזשיסאר ווערט געלויבט פון רעזשיסאר, רען. אנ׳אקטיאר ווערט געלויבט פון רעזשיסאר, דער מוזיקער ווערט געלויבט פון דעם ליברעטיסט, יעדער איינער ווערט געלויבט פון איינעם, וואס שאפט נישט אויף דעם זעלבען געביט, זעלטען און אפשר קיינמאל האט זיך נאך נישט געטראפען, אז א רעזשיסאר זאל לויבען, טאקע א צווייטען רעזשיסאר, אדער איין אקטיאר א צווייטען אקטיאר, וואס שפילט דיזעלבע ראלען. אויב עס טרעפט זיך נאך אמאל אנ׳אויסנאהם אין טעאטער, טרעפט זיך עס אבער קיינמאל נישט אין פילם, בלויז מיט דעם איין און איינציגען אויסנאהם פון טשארלי טשאפלין.

טשארלי טשאפלין, ווי יעדער ווייסט, איז נישט בלויז א שוישפילער, ער איז פערפאסער, מוזיקער, ארראנזשירער, סצענאריום־שרייבער, דעקאראטאר, דירעקטאר — א חוץ שוישפילער, וואלט לויט די אלע מלאכות זיינע, יעדער אין זיין פאך, ווי דער מוזיקער, רעזשיסאר. פערפאסער בעדארפט זיין געגען איהם, אזוי ווי עס פיהרט זיך אין דער פילם־וועלט. און דא, צום סוף, איז גראד דער געגענזאץ: אלעס לויבט איהם, בעסער געזאגט, אלעס שווייגט וועגען איהם.

זיי וועלען מיט אייך רעדען אין האליוואוד וועגען אלצדינג זעהר גערן, נאר נישט וועגען טשארלי טשאפלין. ווי עס קומט צו רייד וועגען איהם אין — ווי מען זאגט דאס ווערטעל — דא שווייגען אלע ליפען. עפעס פיהלט מען ווי מען זאגט: וועגען דעם לאזט זיך נישט גענוג רעדען, טא לאמיר בעסער שווייגען. פערשטעהט זיך, אז ווען מען ווייס, דאס מען דארף זיך מיט אזא איינעם בעגעגענען — ווערט מען צוטומעלט. די פאנטאזיע ארבייט מעשים, דאס הארץ קלאפט, דער פולס לויפט, די נערוועזיטעט שטייגט פון מינוט צו מינוט, וואס רעדט מען צו איהם? פון וואס רעדט מען מיט איהם? ווי אזוי רעדט מען מיט איהם? עס איז מיר נישט אזוי לייכט צו ווארטען אויף אזא מין מענשען.

— — — — — — — — — —

אויב איהר געדענקט די גאר אלטע איינאקטיגע קאמעדיעס, וואס טשארלי טשאפלין האט מיט יאהרען צוריק געמאכט, געדענקט איהר געוויס אויך איינעם א זעהר, זעהר דיקען מענשען, וואס פלעגט שטענדיג מיט איהם מיטשפילען. פונקט, ווי עס פלעגען קיינמאל נישט פעהלען אין זיינע קאמעדיעס זיינע בעריהמטע שיך, זיינע וואנצעס, אזוי פלעגט קיינמאל נישט פעהלען דער דיקער מענש, פאר וועלכען ער פלעגט אין אלע קאמעדיעס ציטערען און וועלכען ער פלעגט צום סוף בעווארפען מיט דעם טייג, וואס פלעגט בלייבען קלעפען אויף זיין דיקען פנים. אט אט דער דיקער פערשוין איז געווארען נישט נאר טשארליס ציל־ברעט אויף ארויסצוברענגען זיין קאמעדיע, נאר ער איז געווארען זיין קרוב. ער איז ביז איצט דער נאהענסטער און אינטימסטער לייב־מענש פון טשארלי טשאפלין, און ווען די בורלעסק־פארם פון די קאמעדיעס האט זיך געביטען, ווען טשארליס געשמאק אליין האט זיך געענדערט, ווען ער האט אנגעהויבען אריינצוועבען אין זיינע קאמעדיעס זיין אונפערגלייכבארע טראגיק — דעמאלט האבען די בורלעסק־קרייזען מיט דעם דיקען שותף טשאפלינ׳ען נישט בעפרידיגט און פאר דער לאנג־יאהריגער מיטארבייטערשאפט מיט איהם, האט איהם טשארלי געוואלט מאטעריעל פערזארגען און ער האט איהם געקויפט אויף דער פיינסטער גאס אין האליוואוד, א ריזיג, גרויס קאפע הויז, וואו עס קומען זיך צוזאמען אלע בעריהמטהייטען פון דער פילם־קאלאניע, ווייל... דארט קומט שטענדיג טשארלי טשאפלין!!

פערשטעהט זיך, אז אזא לאקאל ציהט צו יעדען טוריסט — אלע פריוואט מענשען, וואס לעבען דארט, און אזוי ארום איז דאס לאקאל געווארען דאס בעריהמטעסטע און דער דיקער בעל הבית ווערט וואס אמאל דיקער און רייכער, און דערזעלבער טשארלי טשאפלין, וואס וועקסעלט אזוי שנעל זיינע ליבעס, דערזעלבער טשאפלין, וואס קען זיך לאנג נישט האלטען מיט קיין פרוי, דערזעלבער טשאפלין, וואס זעהט זעהר זעלטען זיינע אייגענע קינדער, אט א דערזעלבער אונרוהיגער גרויסער גייסט איז נאך אלץ דער בעשיצער, דער אויפזעהער, דער העלפער און שטענדיגער בעזוכער פון דעמזעלבען פלאץ, וואס ער האט געקויפט מיט יאהרען צוריק פאר זיין מיטשפילער „הענרי״ און הענרים פלאץ איז דאס פאפולערסטע צוליב דעם סוד פון טשארלי טשאפלינס צוגעבונדענקייט. און אט אין דעם פלאץ האב איך זיך בעגעגענט מיט טשארלי טשאפלין.

— — — — — — — — — —

עס איז זיכער א פריווילעגיע מיט אט דעם מענשען זיך צו בעגעגענען, איבערהויפט נאך מיט איהם צו פערברענגען אריבער 3 שעה צוזאמען, כמעט אינטים, אט א דער מענש, וואס זיין קונסט דריקט זיך אויס אזוי גוט אין שווייגען, דער מענש וואס איז דער גרעסטער געגנער פון רעדעוודיגע פילמס, אט דער שווייגענדיגער געניע איז אין א געזעלשאפט דער אינטערעסאנטסטער רעדנער, זיין קאנווערסאציע איז דורכאויס א געשליפענע, זיינע ווערטער פול מיט אינהאלט און דווקא אהן הומאר, זיין בענעהמען זיך נאאיוו, כמעט שעמעוודיג, זיינע בעוועגונגען איינגעהאלטענע, זיין בליק גראד א זעהר פארזיכטיגער, ער גיט דעם איינדרוק פון שטייפקייט, פון זעהר אנ׳אויפמערקזאמען מענשען ער האט שטענדיג דעם צווייטען אין זינען. צי איהר זיצט בעקוועם? צי איהר האט צייט? ער ווערט ביי זיך א נעבעך־פיגור, אבער טאקע נאר ביי זיך, ביי די מיט וועמען ער זיצט, ווערט ער און בלייבט די גאנצע צייט און יאהרען־לאנג נאכדעם, ווי איהר האט זיך מיט איהם בעגעגענט — די צענטראלע, אונפערגעסליכע הויפט־פיגור. איהר געדענקט איהם, נישט ווייל ער איז דער בעריהמטער קאמיקער פון זיין בעריהמטער מאסקע און האלטונג, נאר איהר געדענקט איהם פאר זיין אונענדליך ווארימע אויגען, וואס נעהמען אייך ארום מיט א וועלט פון גוטסקייט און מענשען־ליבע, איהר געדענקט איהם פאר זיין אויסערגעוועהנליכען דיסען קלאנג פון זיין וויבריערענדער ווייכער שטימע, וואס געהט אייך אריין אין הארצען, איהר געדענקט איהם פאר זיינע געדאנקען, וואס ער זאגט ארויס יעדע ווילע, און איהר געדענקט איהם פשוט דערפאר ווייל... מען קען איהם נישט פערגעסען.

— — — — — — — — — —

ער האט זעהר פיינד צו רעדען וועגען זיין ארבייט, ער האט איבערהויפט נישט ליב צו רעדען וועגען פילם. דערפאר אבער האט ער זעהר ליב צו רעדען וועגען טעאטער. אבער נישט דאס רעאליסטישע טעאטער, נאר דאס עקזאטישע, ער איז געווען א גרויסער אנהענגער און האט טאקע זעהר א סך געשטיצט דאס יאפאנישע טעאטער.
— אט דאס — האט ער מיר געזאגט פול מיט בעגייסטערונג — איז טעאטער!! עס וועקט אייער פאנטאזיע, עס גיט אייך עפעס סודותדיגעס! עס איז נישט קיין טעאטער פון „קארטאפליעס מיט פוטער״, עס איז טעאטער מיט רמזים, מיט בעהאלטענע כחות. עס איז דאס אלטע טעאטער פון דער נייער צייט.

נאך 14 טעג שטענדיג פערברענגען צוזאמען, זענען מיר צוגעקומען צו געשפרעכען וועגען אלצדינג, נאר נישט וועגען זיין אפשטאמונג. צי איז טשארלי טשאפלין א יוד, צי נישט?? געפרעגט האב איך עס איהם נישט, אבער ווי עס ווייזט אויס, האט ער פערשטאנען מיין געדאנק. און איינמאל, ווען עס האט שוין געהאלטען ביי דער פראגע, האט ער מיר פלוצים א זאג געגעבען:

— וואס איז דער חילוק, וואס דער זאגט אדער יענער מיינט, איך לייקען קיינמאל נישט אב וואס מען זאגט אויף מיר...

—:o:—

אדעס—א פערגעסענע פערלאזענע שטאט

אלעקסאנדער זילבערשטאט גיט איבער אין „פארווערטס" זיינע איינדריקען פון לעצטען בעזוך אין אדעס.

איך לאז זיך געהען איבער די גאסען פון דער קראסאוויצע אדעס, מיט וועלכע איך בין אמאל געווען אזוי גוט בעקאנט, און וועלכע איך האב אזוי שטארק געליבט. אט איז די דעריבאסאווסקאיא, אט איז די רישעליעווסקאיא און אט איז די פעטראפאוולאווסקאיא, — גאסען וואו איך פלעג זיך שפילען ווי ביי זיך אין דער היים. איך ווייס בעשטימט, אז דאס זענען זיי, איך קען זיי אבער בשום אופן נישט דערקענען, אזוי ווי מען וואלט פון זיי אראפגעשיילט די הויט! איך האב פערשטאנען זיך, פריהערט אז די הייזער אויף זיי זאלען אויסזעהען אלט און אבגעבליאקעוועט, כמעט רואינירט, איך האב זיך ווענען דעם אזויפיל אנגעהערט. און דאך ווארפט דאס איצטיגע בילד אן אויף מיר א מרה שחורה, אזוי זעהען אויס גוט בעקאנטע פלעצער, ווען זיי קומען אייך פאר אין א שווערען חלום. אפילו דער ים, דער שווארצער ים, וועלכען מען זעהט אזוי דייטליך פון דעם בעריהמטען אדעסער בולוואר, זעהט אויס גאר אנדערש ווי ער האט אמאל אויסגעזעהען. פאר מיילען און מיילען זעהט מען אויף איהם אפילו קיין סימן פון א שיף נישט. עס מאכט א שרעקליכען איינדרוק.

די מענשען אין די גאסען זענען עפעס גאר אנדערע מענשען ווי אין מאסקווע, זיי געהען נישט מיט אזא אימפעט ווי אין מאסקווע, זיי געהען נישט קליינע צאהל פון זיי טראגען אונטערן ארים לעדערנע פארטפעלען, ווי עס טראגט כמעט יעדערער וועמען איהר זעהט אויף דער גאס אין מאסקווע. אויך רעדט מען דא נישט אזוי הויך, דא אין דארט ווארפען זיך אייך אין די אויגען יונגע לייט אין קורצע לעדערנע מאנטעלעך און אין הויכע שטיוועל. דאס רוב געהט דער עולם דא אנגעטאן אין אלטע צוריסענע קליידער פון דעם אלטען שניט: לאנגע הויזען, געוועהנליכע רעקלעך, אדער זאגאר סורטוקעס פון פאר דער מלחמה. זעלטען ווער עס טראגט א רוסיש העמדעל.

עס איז עפעס גאר אנ'אנדער וועלט.

איך האב נאך אין אויסלאנד געהערט אז אין אדעס זענען לעצטענס ווידער געעפענט געווארען די בעריהמטע אלטע קאפע-הייזער „פאנקאני" און „ראבינא" ביי יענע וואס האט אמאל געוואוינט אין אדעס, רופען די צוויי נעמען ארויס א סך ערינערונגען. דא פלעגען געשלאסען ווערען די וויכטיגסטע געשעפטען. און דא פלעגט מען פערברענגען אין אווענט. די דאזיגע קאפע-הייזער זענען געווען זעהר שעהן און פול מיט לעבען. די אדעסער איינוואוינער פלעגען מיט זיי שטאלצירען פאר דער גאנצער וועלט. אדעס פלעגט מען רופען „קליין פאריז", און די קאפע הייזער „פאנקאני" און „ראבינא" פלעגען שטארק דערמאהנען אין די קאפע הייזער פון די פאריזער בולווארען. אויף מיין איצטיגען בעזוך בין איך געווען אין ביידע, און פון ביידע בין איך ארויסגעלאפען ווי א פערסמ'טער, שמוציג, עלענד, פוסט, מיט א פאר דינערס אין פארטוכער, וועלכע מען האט וואהרשיינליך געוואשען נאך פאר דער רעוואלוציע. „ראבינא" און „פאנקאני" זענען טויט, עס איז מיר געווען שרעקליך דא צו זיצען. איך בין באלד ארויס פון דארטען.

דער גרויסער שטאלץ פון אדעס — דער שטאט-טעאטער — שטעהט אויף דעם זעלבען פלאץ און איז איצט נאך מעהר ביי, ווי ער איז געווען. ווי בעקאנט, איז די געביידע מיט עטליכע יאהר צוריק אין גאנצען פערניכטעט געווארען אין א פייער; דערנאך האט מען איהר אבער ווידער אויפגעבויט, פונקט אזוי ווי זי איז געווען. אנשטאט דער רוסישער און דער איטאליענישער אפערא, וואס מען פלעגט דארט שטענדיג שפילען, שפילט מען איצט דארטען אוקראינישע אפערא. איהר קענט דארטען, אלזא איצט הערען ווי מעפיסטאפעל זינגט צו מארגאריטא'ן אויף אוקראיניש.

איך הויב זיך אן ארומקוקען און דערקען ביסלעכווייז די אלטע אדעס. דער אמת איז, אז עס איז דא נאר אנ'אלטע אדעס, קיין נייע אדעס איז בא דערווייל נישטא. אין דער צייט, וואס אין אנדערע שטעט אין רוסלאנד קומט פאר אנ'אויפבוי-אונגס-ארבייט. קומט אין אדעס גאר נישט פאר. מען בויט דארטען כמעט גארנישט. אין דעם פינף יאהר פלאן ווערט אדעס בעהאנדעלט ווי א שטיפ-קינד. קיינער קימערט זיך נישט וועגען איהר. קיין שום אינדוסטריעס זענען דארטען נישטא, און דער פארט, דער בעריהמטער האפען, וועלכער פלעגט אמאל זיין פול מיט שיפען און מיט לעבען, איז טויט. מיט אדעס גיט מען זיך נישט אפ.

מאדנע געפיהלען רופט דאס אלץ ארויס ביי אייך אין הארצען. פון איין זייט האט איהר א רחמנות אויף אדעס; נעבעך איבערגעלאזען געווארען אויף הפקר! פון דער אנדער זייט אבער, פיהלט איהר אז גראד דערפאר וואס אדעס איז אזוי שטארק אפגעזונדערט פון דער איבעריגער רוסלאנד, איז דאס לעבען דארט פיל מענשליכער, איינפאכער, נאטירליכער און אנגענעהמער. מענשען זענען דא נישט געצוואונגען נאכצוטאנצען דעם אלגעמיינעם ווילדען טאנץ פון איילעניש און אימפעט, פון „דעריאגען און איבעריאגען", די שטאט איז טאקע פיל ארימער, און זעהט אויס עלענדער ווי פיל אנדערע שטעט אין רוסלאנד; דערפאר אבער איז דא פיל רוהיגער און געמיטליכער ווי אנדערשוואו.

יודען פעהלען דא נישט ברוך השם, און אויב עס איז נישט גענוג אדעסער יודען, קומען אהער יעדען טאג יודען פון ניקאלאיעוו, פון כערסאן, פון זשמערינקא, פון טיראספאל אדער פון אנדערע שטעט און שטעטלעך, וואס ליגען ארום און ארום. און פיל פון זיי זענען טאקע יודען ווי גאט האט זיי בעשאפען — מיט גרויסע בערד, און מיט לאנגע קאפאטעס. מען קנאקט יודיש אין די גאסען, אז עס געהט א רויש, פיל פון זיי קענען גאר קיין רוסיש נישט און רעדען יודיש, אפילו אין די אינסטיטוציעס און אנשטאלטען, וואו זיי האבען עפעס אויסצוגעבען. אין די גרויס-רוסישע שטעט בעהאלט זיך דער יוד מיט זיין יודיש. אדעס געהערט אבער צו אוקראינע, און אויב אוקראיניש איז א לשון, איז דאך יודיש אויך א לשון, — אזוי פיהלט מען זיך אין אוקראינע, און אזוי פיהלט מען זיך אויך אין ווייס-רוסלאנד, צום ביישפיל.

און דאס אינטערעסאנטסטע איז, אז די בעאמטע ענטפערען זיי אויך אויף יודיש. ווארום די מעהרסטע אינסטיטוציעס און אנשטאלטען זענען אנגעשטעלט יודען. און די מייסטע פון די דאזיגע יודישע אנגעשטעלטע זענען טאקע היגע — אדעסער. אזוי הערט איהר דא דעם עכטסטען אדעסער יודיש, ווארום ער האט זיך צוליב דער רעוואלוציע נישט געענדערט אויף א חאר, בלויז איניגע אויסדריקען זענען צוגעקומען פון די נייע פאראנדקעס.....

אין דער צייט. וואס פון אנדערע שטעט זעהען די יונגע לייט זיך מייסטענס צולאפען קיין מאסקווע אדער קיין לעניגראד, אויף די פאבריקען, איז די מעהרהייט פון דער אדעסער יוגענד געבליבען אינדערהיים און זיי ארבייטען טאקע דא. דאס איז כאראקטעריסטיש פאר אדעס. די קינדער האבען זיך נישט אזוי גרינג אפגעריסען פון זייערע עלטערען. עס איז מאדנע; אבער אין אדעס איז כמעט אלץ אנדערש ווי אין דעם איבעריגען רוסלאנד. איך איבערצייג זיך אין דעם אויף טריט און שריט.

* * *

יודישע איזוואשטשיקעס, יודישע „פעדלערס", און אפילו די גוט-בעקאנטע יודישע „קאמיסיאנערען", דאס הייסט, מענשען, וואס לעבען פון לופט, אמת, די איזוואשטשיקעס פאהרען נעבעך מעהרסטענס ארום ליידיגע, די וועגעלעך פון די וועגעלע-שטופערס זענען פוסט און דאס רוב קאמיסיאנערען דרעהען זיך ארום אהן בעשעפטיגונג. מיך ערינערען זיי אבער פארט אדעס — אדעס ווי זי איז אמאל געווען.

ווען איהר פערקירעוועט זיך, פון די הויפט גאסען אויף די זייטיגע, לעבט די אלטע אדעס אלץ מעהר און מעהר אויף פאר אייערע אויגען. די זעלבע פאליצייסקאיא, (וואס מאכט עס הען אויס, וואס זי הייסט היינט די ראזא לוקסעמבורגגאס ?), די זעלבע באזארנאיא, די זעלבע אוספענסקאיא; און ווייטער ארויף שטעהט אייער אלטער בעקאנטער — דער אדעסער וואקזאל. די זעלבע הייזער אויף די דאזיגע גאסען, אהן שום ענדערונגען, ווארום פאר אלע די יאהרען האט מען זיי נישט געפארבט, נישט פעררעכט. אלט, אפגעלאזען, כמעט פערוויסט זעהען זיי אויס, אזוי ווי דאס גאנצע לעבען דא אינשטאט. עס ווארפט זיך אייך אין די אויגען, אז אויף די גאסען איז מאדנע ריין, נישטא קיין ברעקעל גארבעדזש אויף זיי. עס איז אבער א ריינקייט פון דלות; עס איז נישטא מיט וואס זיי אומריין צו מאכען.

אומעטום אין רוסלאנד איז א שרעקליכער מאנגעל אין וואוינונגען, אבער נישט אין אדעס. צו דער בעפעלקערונג קומען צו ווייניג פרעמדע און די אייגענע וואוינען מייסטענס דארט, וואו זיי האבען פריהער געוואוינט. איך האב אין ערגעץ אין רוסלאנד נישט געזעהען אזעלכע גרויסע, גראמע קווארטירען ווי דא אין אדעס: הויכע סופיטען, גרויסע, ליכטיגע צימערען, א פערגעניגען!

צום אומגליק אבער האבען ווייניג פון די, וואס וואוינען אין די דאזיגע גראמע קווארטירען, וואס צו עסען. אין אדעס פעהלט אויס פיל מעהר פראדוקטען ווי אין מאסקווע, און געלד אויף צו קויפען איז אויך פארהאן ווייניגער. פון וואנען זאלען די אדעסער האבען געלד?

אבער, ווי איך האב שוין בעמערקט, לעבט זיך דא פרייער און געמיטליכער. מען דארף דא נישט אזוי שטארק מורא האבען פאר פרעמדע אויגען און אויערען. אייגענטליך רעדט מען דא טאקע גארנישט אזעלכע רייד, פאר וועלכע מען זאל דארפען מורא האבען. דא אינטערעסירט מען זיך אמשטארקסטען מיט דעם טאג טעגליכען לעבען, מיט געוועהנליכע, וואכענדיגע פאסירונגען, א בריף, וואס אימיצער האט ערהאלטען פון ארגענטינע, בראזיליען, אדער די יונייטעד סטייטס, ווערט דא פיל מעהר דיסקוטירט ווי די לעצטע פאליטישע אדער עקאנאמישע פעראָרדנונגען ארויסגעגעבען אין מאסקווע.

דער הויפט-קוואל פון לעבען איז איצט אין אדעס דער „טארגסין", וואו אלץ ווערט פערקויפט אויף אויסלענדישע געלד, (כדי די רעגירונג זאל קענען בעקומען אמעריקאנער דאלארען, ענגלישע פונטען, אדער דייטשע מארקען, וועלכע זי דארף האבען צו קויפען מאשינען און רויהע מאטעריאלען אין אויסלאנד).

די דאזיגע „טארגסין" ווערט בעזארגט פון מאסקווע אויפ'ן בעסטען אופן. ווארום אין אדעס קומען א סך אויסלענדישע געסט. אזוי נעהמט זי אריין גאנצע בערג מיט דאלארען אדער אנדערע אויסלענדישע געלדער. א חוץ דעם: פון אלע עקען וועלט קומט אין דעם אדעסער „טארגסין" אן געלד פון זיהן, טעכטער, פלימעניקעס אדער גוטע פריינד פון אדעסער יודען. אויך קומט אין אדעס אריין געלד פון כערסאן, טיראספאל און פון א גרויסע צאהל קלענערע שטעט און שטעטלעך פון ארום און ארום. די רובעלס ווערען אויסגעביטען אויף דאלארס. דערביי פערלירט מען א סך. מען קאן אבער פארט קויפען נויטיגע זאכען, וועלכע איהר קענט פאר רובעלס נישט קריגען.

די קראם פון דעם אדעסער „טארגסין" איז דער צענטער פון אלץ. אהער ציהען זיך הונדערטער מענשען, וואס האבען בעקומען ידיעות, אז זייערע קרובים האבען צום „טארגסין" פאר זיי געשיקט געלד, זיי זאלען קענען איינקויפען אין דער דאזיגער קראם. עס קומען אבער אויך פיל וואס האבען קיין שום געלד נישט ערהאלטען, — נישט קיין דאלארס, נישט קיין רובעלס — און האבען דא נישט וואס צו טון. ווי זיצט מען אבער אין דער היים. ווען דא קומט פאר אזוי פיל? עס קאכט ממש?

אט שטעהען עלטערע יודען, קענטיג נישט קיין היגע. אויף זייערע פלייצעס האבען זיי זעק מיט מעהל. יודינעס זענען אנגעלאדען מיט בערג זאכען און זיי בויגען זיך אין דרייען, שלעפענדיג דאס אלץ, יונגע מיידלעך בעטראכטען מיט הונגעריגע אויגען די מאדנע שיך, וואס ליגען דא אויף די פאליצעס, אויף די שעהנע שטאפען, וואס זענען אויסגעשטעלט אויף דער סטאיקע (קאנטער). אויף די פלעשלעך מיט פערפיום. איצט קענען זיי גארנישט קויפען. נישטא קיין דאלארען.

אנ'עלטערער יוד געהט זיך געלאסען פון איין אפטיילונג צו דער אנדערער. ער וויל וויסען די פרייזען. קויפען, קויפט ער טאקע גארנישט, אבער וויסען דארף ער. פארוואס נישט? עס איז דאך עפעס געשעפט, און ער איז זיין גאנץ לעבען געוועזן א סוחר!

דאס זעלבע טוען אויך ווייבער. איניגע פון זיי האבען טאקע יא געלד. די פרייזען קומען זיי אבער אויס צו הויך און זיי האפען, אז שפעטער וועט ביליגער ווערען.

— וויפיל קאסט אנ'ארשין פון אט דעם געוואנט? — פרעגט א יודישע פרוי דעם פערקויפער, אויף יודיש. דאס רוב פון די פערקויפער דא זענען טאקע יודען. דער פערקויפער איז דווקא א רוס. ער פערשטעהט, אבער, וואס זי פרעגט און ער ענטפערט: דריי דאלאר.

די יודישע פרוי שאקעלט מיט'ן קאפ — דריי דאלאר! שרעקליך, ווי טייער!

ארום דעם פערקויפער שטעהען אהן א צאהל פרויען און זיי צורייסען איהם שיער נישט אויף שטיקער. ער בלייבט אבער רוהיג.

דער לאנד-דירעקטאר פון קלייפעדע שידנא, וועלכען די ליטווינער האבען מיט געוואלט בעזייטיגט פון זיין אמט.

שטארקע פרעסט אין דייטשלאנד

גרויסע אייז-שטיקער בעדעקען דעם רהיין ביי קעלן

די יודישע פויערים אין מזרח-סיביר
בעזעצען זיך אין בירא-בידזשאן

ווערכנעאודווינסק (מזרח-סיביר) (יט"א) דער גרעסטער טייל יודישע פויערים. פישער און שווארץ-ארבייטער פון בארגווזין, אוסט-בארגיזין און דערפער ארום באייקאל וואנדערן אויס אין צוזאמענהאנג מיט דער קאלעקטיוויזאציע — קיין בירא-בידזשאן.

די דאזיגע ערשיינונג ערקלערט זיך דערמיט, וואס די קאלעקטיוויזאציע אין די דערפער פון ארום-באייקאל מישט אויס דעם יודישען און נישט-יודישען עלעמענט. די אלע זאבאיקאלער יודישע פויערים ציהט צו יודישע ישובים און זיי קלייבען אויס בעסער צו פאהרען קיין בירא-בידזשאן איידער צו פערבלייבען אין די געמישטע „קאלכאזען", וואו עס דעמאנירען נישט יודישע פויערים.

פערבאנד פון פויליש-יודישע אבסאלווענטען פון די פראנצויזישע הויכשולען

פאריז (יט"א) דא איז געגרינדעט געווארען א פערבאנד פון פוילישע יודען — אבסאלווענטען פון די פראנצויזישע הויכשולען. ערען-פארזיצער פון פערבאנד זענען סענאטאר זשיסטען גאדאר און דער פוילישער אמבאסאדאר כלאפאווסקי. אלס פארזיצער פון קאמיטעט איז געוועהלט געווארען ה' י. האנדעלסמאן. צום ערען-קאמיטעט פון פערבאנד געהערען צוו. אנד. דער פוילישער אויסערן-מיניסטער ה, אויגוסט זאלעסקי, דער פוילישער וויצע-אויסערן-מיניסטער פולק. בעק און דער פראנצויזישער אמבאסאדאר אין פוילען ה' ראבערט לאראש.

א נייע קאנסטרוקציע פון אנ'עראפלאן, איז אויסגעבויט און מיט ע פאלג אויסגעפרובט געווארען דורך דעראוניווערזיטעט אין פלארידע (אמעריקא)

נייער פאלקסבלאט

דאָס לאָדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאָנטאָג ח פעברואר 15 אדר א׳ תרצ״ב

זון-אויפגאַנג 7.00
זון-אונטערגאַנג 4.41

500 אקושערקעס אָהן ארבייט

די קראַנקען-קאַסע בעשעפטיגט אינגאַנצען 50

(2) די לאָדזשער קראַנקען-קאַסע בעשעפטיגט איצט 50 הייבאַמעס פון די פריהער-אנגעשטעלטע 550, אזוי, אז 500 פון זיי זענען איצט ארבייטסלאָז.

די דאָזיגע זאכלאגע האָט געבראַכט דערצו, אז נעכטען האָבען די ארבייטסלאָזע הייבאַמעס צונויפגערופען א פראָטעסט-מיטינג אויף פיעטריקאָווער 64.

לויט דער מיינונג פון די רעדנערינס האָט די קראַנקען-קאַסע איינגעפיהרט שפּאָרזאַמקייט אויפ׳ן חשבון פון די פּאַרזיכערטע.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו פּראָטעסטירען געגען דעם, און אַנ׳אויסגעקליבענע דעלעגאַציע איז אוועק צו דער אָנפיהרערשאַפט פון דער קראַנקען-קאַסע.

דער ד״ר באַגוסלאַווסקי און דער קאָמיסאַר לאַפּושאַנסקי האָבען אויסגעהערט די טענות פון דער דעלעגאַציע וועגען דער שלעכטער בעדינונג פון די קימפּעטאָרינס און געענטפערט, אז זיי זענען אין אַנ׳אַנדער מיינונג. זיי האָבען דעריבער אָפּגעזאָגט די פאָדערונגען פון די ארבייטסלאָזע אקושערקעס, און די לעצטע שיקען א דעלעגאַציע צום ארבייטס-מיניסטעריום מיט א פעטיציע פון פּאַרזיכערטע, אויף וועלכער עס איז שוין געזאַמעלט אַנ׳ערך טויזענט חתימות.

שרעקליכער זעלבסטמאָרד

פון א יודישען אנגעשטעלטען אויף פיעטרקאָווער 56

(2) אויף פיעטרקאָווער 56 וואוינט אויפ׳ן 4-טען שטאָק אין איין צימער מיט א קוך די אלמנה העלענאַ באַדיאוו.

מיט עטליכע חדשים צוריק האָט די פרוי באַדיאוו פּערדונגען דעם צימער א געוויסען סטאַניסלאוו רונדשטיין (40 יאָהר אלט) און אליין האָט זי זיך איבערגעצויגען אין דער קיך.

רונדשטיין איז געווען א האַנדעלס-אַנגעשטעלטער, און לכתחילה האָט ער רעגולער געצאָהלט דירה-געלד, אָבער זינט 2 חדשים האָט ער אויפגעהערט צו צאָהלען, מחמת ער האָט פּערלוירען זיין פּאָסטען.

די פרוי באַדיאוו האָט, זעהענדיג זיין שווערע לעבען, נישט ספּעציעל געמאָהנט ביי איהם דאָס דירה-געלד, און זיך אפילו מיט איהם פון צייט צו צייט געטיילט מיט איהר עסען.

רונדשטיין איז געווען שטאַרק געבראָכען פון זיין ביטערען מצב, אזוי אז ער האָט אויך אָנגעהויבען צו ליידען אויף די נערוועען.

נעכטען, ווען די פרוי באַדיאוו איז אוועק פון שטוב, איבערלאָזענדיג רונדשטיינען אליין, האָט דער לעצטער בעשלאָסען צו מאַכען א סוף צו זיין לעבען.

נישט וואַרטענדיג לאַנג, האָט ער זיך ארויסגעוואָרפען פון פערטען שטאָק אויפ׳ן הויף, און די ארויסגערופענע פּאַגאָטאָוויע האָט געקאָנט בלויז קאָנסטאַטירען זיין טויט.

ער האָט זיך צובראָכען דעם שאַרבען און די הענד און פיס.

דעם טויטען קערפּער האָט מען אָפּגעפיהרט אין פּראָזעקטאָריום אויף לאַנקאָווע גאַס.

דער פאַן סעקרעטאַזש איז צויאַכמערט

מאַכט ער אין מיטען נאַכט חנא אויף דער גאַס

(2) נעכטען, אומגעפעהר א זייגער 12 ביי-נאַכט האָט זיך אויף ראָג גלובנאַ און קילינסקיעגאָ פלוצים געמאַכט לעבעדיג.

אין די ליידיגע שטיל-געוואָרענע גאַסען האָט זיך פון דער העלער הויט דערהערט א שיסעריי, און די פּאָר פערשפּעטיגטע דורכגייער האָבען אָנגעהויבען אין פּאַנישער שרעק צו אנטלויפען...

וואָס איז געשעהן?

עס איז געווען א גאָר „פּשוטע" מעשה: דער העכערער מאַגיסטראַט-בעאַמטער, דער 30-יעהריגער יוזעף קראַוטשינסקי פון לאַנטשנאַ 6 (ער איז דער סעקרעטאַר פון מעלדונגס-אַמט) האָט מיט א פּאָר זיינע מאַגיסטראַט-קאָלעגען געמאַכט די וואָכענע סעודה מיט די ריכטיגע כוסות אין א געוויסען נאַכט-רעסטאָראַן, און אז ס׳איז געוואָרען כטוב מלך ביין, און יוזעף האָט אָנגעהויבען שטאַרק אונטערצושטיפען, האָבען די קאָלעגען, וואָס האָבען נישט געקאָנט זיך מיט איהם אַנ׳עצה-געבען, איהם פּערלאָזט, און ער האָט געמוזט בהרפּותינו הרבים אליין בעצאָהלען די רעכענונג.

האָט ער עס געטון, און אזוי-ווי ער האָט געהאַט ביי זיך א רעוואָלווער (מיט א דערלויבניש) איז ער ארויס אין די גאַסען זוכען די קאָלעגען זיינע, וואָס האָבען איהם איבערגעלאָזט, אזויצוזאָגען, אין טיפען עלענד...

אויף ראָג קילינסקיעגאָ איז איהם אין זיין שכור׳ן קאָפּ איינגעפאַלען, אז ער זעהט זיי גיין, האָט ער גישט לאַנג געטראַכט און אָנגעהויבען צו שיסען.

צום גליק האָט ער קיינעם נישט געטראָפען, און דער סוף איז געווען, אז פּאָליציאַנטען האָבען נאָך געהאַט מיט איהם צו פיהרען א „וואָלקע", צו ענטוואָפענען איהם, אָפּנעהמען די דערלויבעניש מיט׳ן רעוואָלווער, און אָפּפיהרען אין קאָמיסאַריאַט אריין, וואו עס איז צונויפגעשטעלט געוואָרען א פּראָטאָקאָל.

דער פאַן סעקרעטאַזש וועט האָבען א פּראָצעס אין שטאָט-געריכט.

פון דייטשען קאָנסולאַט

(–) דער דייטשער קאָנסול אין לאָדז בעט אונז אויפמערקזאַם צו מאַכען, אז וועגען בלערליי וויזעס קיין דייטשלאַנד דאַרפען קומען די פּעראינטערעסירטע אליין.

קיין שום פּערמיטלער ווערען נישט צוגעלאָזען. פּערזאָנען וועלכע וואוינען אין דער סביבה קאָנען צושיקען צו וויזירען זייערע אויסלענדישע פּעסער דורך פּאָסט.

ארעסטירט 4 שפּריט-פּאַבריקאַנטען

(2) אין דאָרף מיקאַלאַיאָוו, לעם פיעטרקאָוו האָט פּאָליציי געכאַפּט ביי דער האַנד איינעם פערדינאַנד ראַדקע (42 יאָהר אלט) זיינעם א שוואָגער, אַנ׳ארבייטסלאָזען פון לאָדז, לודוויק דודקעוויטש, און די 2 ברידער פּראַנטשישעק און סטאַניסלאוו אָסוכאַ.

זיי האָבען געטון א קלייניגקייט: עטליכע חדשים האָבען זיי אונטער דודקעוויטשעס אָנפיהרונג פּאַבריצירט שפּריט. פּונאַנדערגעגאָסען איהם אין „קאַזשאָנע" פּלעשלעך מיט מאָנאָפּאָל-עטיקעטען און פּערזיגעלט מיט 2 און 5 גראָשענס.

דאָס געשעפט איז געגאַנגען גלענצענד, זיי האָבען זיך נאָך פּיין אָפּגעאַרבייט (דודקעוויטש האָט שוין די טעג געזאָלט קויפען 10 מאָרג לאַנד), איז געקומען דער „קאַליע-מאַכער", און זיי גאָר ערייגנעזעצט...

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: י. קאַפּראַווסקי (באַוואַמיעסקאַ 15), ס. טראַוויקאָווסקי (בזשעזשינער 56), מ. ראָזענבלום (שרודמיעיסקאַ 21), מ. באַרטאַשעווסקי (פיעטרקאָווער 95), י. קליפּטאַ (קאָנטנאַ 54), י. טשינסקי (ראָקיטשינער 53).

א מערקווירדיגע „ארץ-ישראל-טראַנזאַקציע" אין לאָדז

א זד. וואָלער יוד פּערקויפט פאַר 100 זל. זיין זכות, וואָס זיין זוהן איז א חלוץ אין ארץ-ישראל

אבי מ׳זאָגט, אז אין לאָדז קען מען שוין היינט נישט מאַכען קיין געשעפטען – ס׳איז נישט אמת! ווי מיר זעהען, מאַכען נאָך יודען, אפילו ביים איצטיגען שווערען קריזיס, גלענצענדע טראַנזאַקציעס.

וועגען איינע אזא „גלענצענדע טראַנזאַקציע", וואָס איז די טעג געמאַכט געוואָרען אין לאָדז וועלען מיר איצט דערצעהלען:

אין געשעפט פון דער פירמע „פּערלע און בירנבוים" (פּעטריק. 22) האָבען זיך אין געשעפטליכע ענינים צוזאמענגעטראָפען דער זד. וואָלער סוחר מ. מ. י. א חסידישער יוד, מיט דעם לאָדזער בעקאַנטען ציוניסטישען עסקן ר.

ווענען וואָס שמועסען יודען היינטיגע צייטען? – פון יאַפּאַן מיט כינע, וועגען דער ענטוואָפּנונגס-קאָנפערענץ אין גענף, וועגען קריזיס, ביטערע צייטען, דאָס, יענץ, וכדומה. אזוי לאַנג און אזוי ברייט, ביז מ׳גיט איבער צו היימישע ענינים: קהלה, מקוואות, נייע מורי הוראות, הילף-קאָמיטעט פאַר פּרנסה׳לאָזע יודען, ביז מ׳פּערקירעוועט קיין ארץ-ישראל...

און היות, ווי דער זד. וואָלער חסידישער יוד מיט דעם לאָדזער ציוניסט, זענען ביידע פייער מיט וואַסער, איז טאַקע געוואָרען „ליהודים".

– וואָס האָט איהר, ציוניסטען געמאַכט פון ארץ-ישראל? – האָט דער זד. וואָלער יוד זיך געהיצט – ס׳האָט ארייגעשיקט יונגען מיט מיידען, זיי זאָלען דאָס בויען אונזער היילינ לאַנד!.. אין די קאָלאָניעס געהען די חלוצים מיט די גאָלע קעפּ. מ׳עסט אום געדאַווענט, מ׳געהט נישט אין מקווה, מ׳טראָגט נישט קיין ציצית און מ׳לעגט נישט קיין תפילין, און דאָס איז צוזאַמען מיט די חליצות רחמנא-לצלן!.. אין טבריה האָט עך געמאַכט א פּליאַזשע – נישט געשעהען זאָל עס!..

– זייט מוחל – האָט דער ציוניסט איבערגעהאַקט דעם זד. וואָלער יוד – אויב א יוד מיט א באָרד און פּאות, רעדט אזוי וועגען ארץ ישראל, טאָ וואָס זאָלען שוין די שונאי ציון רעדען? גוים רעדען מיט בעגייסטערונג וועגען אויפבוי-ווערק פון די יודישע פּיאָנערען אין ארץ-ישראל – שעמט אייך, ר׳ יוד! דער ציוניסט קימט אריין אין התלהבות און רעדט מיט פּאַטאָס: געבענטשט זאָלען זיין די הענד, וואָס בויען אונזער אלט נייער היים – אין ארץ-ישראל!

– אזוי? – איז דער זד. וואָלער יוד אויפּגעשפּרונגען, ווי מ׳וואָלט איהם אָפּגעגאָסען מיט קאַלט וואַסער – אָט האָב איך א זוהן אין ארץ-ישראל, אויך א חלוץ, שוין פינף יאָהר ווי ער איז דאָרט, און איך וויל אפילו נישט וויסען פון איהם.

– איהר האָט טאַקע א גרויסען זכות – האָט דער ציוניסט געענטפערט. נישט יעדער איז זוכה, אז זיין קינד׳ס האַנד זאָל מיט זיין בלוט און שוויים העלפען בויען אונזער לאַנד.

– וואָס האָט איהר געזאָגט? – האָט זיך דער זד. וואָלער יוד ווייטער געקאָכט – אויב דאָס איז ביי אייך א זכות, קען איך אייך דעם זכות פּערקויפען – כ׳שרייב איהם אייך אָפּ רייענטאַלנע...

– הערט זיך איין, – האָט דער ציוניסט געענטפערט. דאָ הערען אָהן צין-הרע צוועה עדות – איך קויף ביי אייך דעם זכות.

– ס׳איז געמאַכט! – האָט דער זד. וואָלער יוד אויסגעשטרעקט זיין האַנד – וויפיל גיט איהר?

– קיין גביר – האָט דער ציוניסט געענטפערט, בין איך נישט, נאָר היות, ווי איך בין א קינדערלאָזער מענש, איז דער זכות ביי מיר ווערט 100 זל.

– גיט די האַנד! – האָט דער זד. וואָלער יוד מסכים געווען צום פּרייז – זאָל מען זעהען כסף!..

– איך האַלט מיין וואָרט – האָט דער ציוניסט געענטפערט און איהם געגעבען די האַנד אויף דער אָפּגעשלאָסענער „טראַנזאַקציע"..

אין דער געגענוואַרט פון צוועה עדות, און די אינהאָבער פון דער פירמע פּערלע און בירנבוים איז אויסגעשריבען געוואָרען א כתב, אז פלוני בן פלוני פּערקויפט צו ה׳ ר. דעם זכות אויף וואָס ר. איז זיך מתחייב דערפאַר צו בעצאָהלען 100 זל. אין 4 ראַטעס, אויף וואָס די פירמע האָט גוט געזאָגט. די 100 זל. נעמט דער זד. וואָלער יוד אויף א דבר טוב.

דערמיט איז פּערגאַנגענעם דאָנערשטאָג אָפּגעשלאָסען געוואָרען אין לאָדז די דאָזיגע מערקווירדיגע „טראַנזאַקציע"...

אבי מ׳זאָגט, אז אין לאָדז קען מען שוין נישט מאַכען קיין געשעפטען – ס׳איז נישט אמת!..

— זשאַז —

היינט פּרעמיערע!

דאָס גרעסטע מייסטערווערק פון איצטיגען סעזאָן פון דער מייסטער-רעזשי פון Sternberg א. נ.:

„X 27"

דראַמע געשאַפען אויפ׳ן גרונד פון די הינטערקוליסען פון די גענעראַל-שטאַבען – – פון די קעמפענדע ארמייען. – –

אין די הויפּט-ראָלען:

Marlena Dietrich, Wictor Mac Laglen, Barry Norton, Warner Oland

ענטוזיאַזם פון דער גאַנצער וועלט-פּרעסע

דער זאַל איז שטאַרק בעהייצט.
אָנהויב אין געוו. טעג 4.30 נאָכמיטאָג,
שבת און זונטאָג – 12 א זייגער בייטאָג
פּאָפּולערע פּרייזן פון די פּלעצער.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE

ZIELONA 6.

Telefon 12-333

tel. 12-333

tel. 12-333

ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פּלוצימדיגע פּאַרפאַלען צו יעדער צייט ביי טאָג און ביינאַכט ווי אויך אין אלע אקושעריע און גינעקאָלאָגישע הילף.

די אקציע אין לאדז פאר'ן יודישער וויסענשאפטליכען אינסטיטוט

אַלעמען זענען בעקאַנט די צילען, אויפגאַבען, און טעטיגקייט פונ'ם יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט. ריזיגע אַרבייט, געזעלשאַפטל. בעדייטונג און וויסענשאַפטליכע ווערט פון דער דאָזיגער אויס געהויער וויכטיגער פאָזיציע פאַר דער יודישער קולטור.

צום בערויערען, קומט לעצטענס אויס דעם „ייוואָ" צו קעמפען מיט געוואַלטיגע מאַטעריעלע שוועריגקייטען, וואָס מאַכען ממש אונמעגליך סיי די ווייטערדיגע וויסענשאַפטליכע אַרבייט, און סיי דאָס פאַרענדיגען דעם אָנגעהויבענעם בוי פון אַן אייגענעם בנין.

די לאָדזער געזעלשאַפט פריינד פון „ייוואָ" האָט דעריבער אָנגעהויבען אַ הילף-אַקציע לטובת דעם „ייוואָ", וועלכע איז איינע פון די הערליכסטע דערגאַבערונגען פונ'ם מאָדערנעם יודענטום.

עס איז צו האָפען אַז לאָדז וועט זיך נישט אָפּזאָגען אין מאָראַלישער און מאַטעריעלער שטיצע, פאַר דעם יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט.

עס איז אויסגעטיילט געוואָרען אַ גרעסערער קאָמיטעט, וועלכער פיהרט אָן מיט דער אַקציע.

אין בעשטאַנד פון דעם ספעציעלען הילפס-קאָמיטעט פאַר'ן יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט גייען אַריין:

י. אוגער, רעדאַקטאָר. ד"ר י. אייגער, ד"ר אוריסאָן, מ. אַלטמאַן, מ. בראָדערזאָן רעדאַקטאָר, מ. באַלבאַרישסקי, מאַגיסטער י. גאָלדין, י. דעגענשטיין, ל. הורוויטש-איזנש. ד"ר י. הערשפינקעל. ד"ר ווישעוויאַנסקי. אַדוו. י. ווייצמאַן, ל. וויגאָגראַד, י. זעלקאָוויטש, י. טאַבאַקסבלאַט, פ. כאַרי, ראַטמאַן ל. לעווין, פ. נאַדעל, ל. פוקס-רעדאַקטאָר, מ. פעדער, א. פרידריך, אַדוו. י. פינעס, אַדוו. א. צימערמאַן, ש. צימערמאַן. יצחק קאַצענעלסאָן, אלישע קאָהן, אַדוו. קאַלעצקי, י. קאַהאַן-רעד., ק. קאַבאַקער, ש. קראָקאָווסקי-רעד. ה. קראָי-רעד., ש. קאַץ, י. ראַטבאַרד, ד"ר שוואַלבע, י. שפער, י. שאַפיר.

זיך אויפגעהאנגען צוליב נויט
א היימלאָזע עסטלענדעריז

(2) נעכטען שפעט אין אָוועגד האָט דער וועכטער פון לענגעס ציגעלניע (זגערזשער שאָסע 71) בעמערקט, אז די טיר פון איין שאַפע איז אָפען.

לכתחילה האָט ער געמיינט, אז אהין האָבען זיך אריינבעקומען גנבים, אָבער אז ער איז דאָרט אריין האָט ער דערזעהן הענגען א פרוי אויף א שטריק.

ער האָט די שטריק תיכף איבערגעשניטען, און ארויסגערופען פאָגאָטאָוויע, וועלכע האָט די פרוי אָפגעראַטעוועט.

די זעלבסטמערדערין הייסט אידא טעלאַקוראָוו א היימלאָזע, עסטלענדישע בירגערין.

איהר טראַגישען שריט איז זי בעגאַנגען מחמת שרעקליכער נויט.

דערווייל האָט די אַפוטרופסות איבער איהר איבערגענומען דער פאָליציי-פאָסטען אין ראַדאָגאָשטש.

2 pokoje

z **umeblowaniem** lub bez z używalnością kuchni i telefonu, elektryczności i gazu dla młodego małżeństwa, **do wynajęcia.**

Wiadomość tel. 224-49. 704

יודיש טעאַטער אין „פילהארמאָניע"

דירעקציע ד. צעלמייסטער און א. בענזמאַן.

נור היינט! איינהייטס-פרייזען! כמעט בחנם!

גאנצער פארטער 1 זל., באלקאן און גאלעריע 50 גראשן

סענסאַציאָנעלע פאָרשטעלונג פון גרויסן יובילעאום-אָוועגד 50 יאהר יודיש טעאַטער

גאָלדפאַדען-רומשינסקי א קראַנץ פון 5 שענסטע און בעסטע אָפערעטען

1) קוני-לעמיל 2) באבע יאכנע (די כשופמאַכעריז) 3) יודישע נשמה 4) שיר השירים 5) יודישע הערץ

געדענקט! נאר היינט איינהייטס-פרייזען!

גאנצער פארטער 1 זל., באלקאן און גאלעריע 50 גר.

לאָדזער טעאַטער-עולם! גרייט זיך צו בעגריסען אונזער גרויסען גאַסט, דעם שענסטען אמעריקאַנער בוף-קאָמיקער

דזשעק רעכטצייט

אין זיין גרויסער שלאַגער-אָפערעטע „יאנקעלע כוואַט" מיט 20 נומערן געזאַנג און טענץ

דער „שיר"-כאָר (קינסטלערישע לייטונג — פראָפ. י. פיוווישים)

וועלכער האָט זיך סטאַבילירט אין לאָדז און מיט זיינע אויפטריטען אין פילהארמאָניע-זאַל האָט ער זיך ארויסגעוויזען פאַר'ן בעסטען קינסטלערישען כאָר אין לאָדז און אפשר אין גאַנץ פוילען.

בחנם בעשולדיגט אליטער פון דער קראַנקען-קאַסע-פאַגאַטאָוויע

(2) צוהערנעכטען איז פאַר'ן קרייז-געריכט געשטאַנען דער געוו. לייטער פון דער פאָגאַטאָוויע ביי דער קראַנקען-קאַסע בראָניסלאַוו וואַרושעליס (רוסקא גאס 7), וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען אין דעם, אז דעם 26 סעפטעמבער 1931 האָט ער גענומען ביים פאָגאָטאָוויע-סאַניטאַר וואָושניאַק 58 זלאָטעס אויף איינצוצאָהלען אין דער הויפט-קאַסע.

אין דאָס געלד האָט ער פערהאַלטען ביי זיך, ערקלערענדיג שפעטער, אז דאָס געלד האָט ער יאָ איינגעצאָהלט, נאָר די קוויטונג האָט ער פערלוירען.

מחמת מאַנגעל אין בעווייזען האָט דאָס געריכט וואַלאָשליק'ן פרייגעשפראָכען.

פערגעסט נישט שטעמפלען די רעכנונגען
פינאַנץ-מאַכט קאָנטראָלירט רעכנונגען

(2) זייט עטליכע טעג האָט זיך געמאַכט א שטיקעל גערודער צווישען די לאָדזער סוחרים מחמת דעם, וואָס די פינאַנץ מאַכט האָט אָנגעהויבען מלוצים צו מאַכען רעוויזיעס.

א שלל מיט בעאַמטע בעזוכט ביוראָס, געוועלבער, וואַרשטאַטען און פריוואַט-אמטען, ווי אויך זעלבסטפערוואַלטונגס-אמטען און פיהרט אדורך א גענויע רעוויזיע פון אלע רעכנונגען, קאָנטראָלירענדיג, צי זיי זענען ווי געהעריג אָפגעשטעמפעלט.

אין פאַלען, ווען מ'געפינט נישט געשטעמפעלטע רעכנונגען, לייגט מען ארויף שטראַפען 10 און 20-מאַליגע.

מחמת דעם, וואָס א סך סוחרים פירען נישט קיין ריכטיגע בוכפיהרונג, טרעפט מען ביי זיי אָן אויך פיל נישט געשטעמפעלטע רעכנונגען.

הונדערטער פערזאָנען האָבען שוין בעקומען שטראַף-נאָטיצען.

באַהן-גנבים פאַר'ן געריכט

(2) אין דער נאַכט פון 14 אָקטאָבער פ. י. האָט דער באַהן-וועכטער קערנער בעמערקט, ווי גנבים „בעאַרבייטען" א וואַגאָן.

ער האָט אויפגעפאָדערט די גנבים שטעהען צו בלייבען. זעהענדיג די דראָהענדע האַלטונג, האָט ק. אויסגעשאָסען און איינעם פערוואונדעט די פאָליציי האָט ביידע אַרעסטירט.

איצט זענען ביידע גנבים, יוזעף נאָוויצקי און יוליאַן אניעלקעוויטש פערמשפט געוואָרען דער ערשטער צו 2 חדשים און דער צווייטער צו 4 חדשים תפיסה.

ווידערקלאַנגען פון די גמינע-וואַהלען אין זעלעוו

(2) בעשתו זענען פאָרגעקומען אין זעלעוו וואַהלען אין דער יודישער גמינע-פערוואַלטונג.

ווי געוועהנליך זענען בעת די וואַהלען פאָרגעקומען מהלוקת'ן מ'האָט געריסען וואַהל-צעטלען פון צד שכנגד וכדומה...

פאָליציי האָט דעריבער פערהאַלטען 14 אָנהענגער פון דער אָרטאָדאָקסישער ליסטע און זיי איבערגעגעבען אין געריכט.

זיי זענען אַלע פרייגעשפראָכען געוואָרען.

ר. איזראעל.

דער פּעדלער

א סענסאַציאָנעל-עראָטישער ראָמאַן פון דער לאָדזער ווירקליכקייט

97)

דזשימי האָט לאַנגזאַם צוקנייטשט דעם בריף אין זיין האַנד און מיט כעס אויסגעשריגען:

— דער טייוועל זאָל איהם נעהמען, ער איז צוריקגעקומען.

— ווער איז צוריקגעקומען.

עטליכע סעקונדען האָט ער געשוויגען, דאַן האָט ער געזאָגט:

— אַ מענש, וועלכען איך האָב מעהר פיינד פון אַלע מענשען אויף דער וועלט, האָט ער געקריצט דורך די ציין און אַריינגעפּאַקט דעם צוקנייטשטען בריף אין טאַש אַריין. ער האָט אַ קוק געטון אויף דעם יונגען מיידעל, וועלכע האָט יאָך אַלץ געוואַרט אַ בלאַסע און ציטערדיגע.

— זאָל איך עפּעס זאָגען דעם ה' פשיגורסקי.

— איהר קענט ענטפערן דעם אַלטען אידיאָט, אַז דער טייוועל זאָל איהם צונעהמען, האָט דזשימי אויסגעשריגען, קאָניאַק גיט אַהער, קאָניאַק.

מרים שטערנפעלד, די סעקרעטאַרקע פון דער פירמע פשיגורסקי האָט זיך ענדליך אַרויסבעקומען פון דעם סאַלאָן, און וואָס שנעלער אַראָפּ לויפענדיג אויף די טרעפּען איז זי געווען אויף דער גאַס און אָפּגעאָטעמט מיט דער קיהלער פריהלינגס-לופט.

— אַלזאָ, דאָס איז דער מאַגנאַט יאַקוב גרינפעלד. ביז איצט האָט זי נאָר זיין נאָמען געקענט פון די גריפּ און קאָרעספּאָנדענץ. יאַקוב גרינפעלד דער אָפּשטאַם פון דעם אַריסטאָקראַטישען אַלטען הויז און אַליין אַ שיכור, אידיאָט און ברוטאַל, וועלכער האָט זיך אַריינגעלאָזען אין אזא מין געזעלשאַפט, ווען זי איז צוריקגעקומען אין ביוראָ, האָט זי שוין קיינעם פון די בעאַמטע נישט געטראָפען. ביים שרייב-טיש איז בלויז געזעסען דער אַלטער אַדוואָקאַט פשיגורסקי, וועלכער האָט אויף איהר געוואַרט.

— נו, וואָס, איהר האָט אָפּגעגעבען דעם בריף, האָט דער אַלטער געפרעגט.

— יאָ.

— יאַקוב גרינפעלד אַליין.

מרים האָט געשאָקעלט מיט'ן קאָפּ.

— וואָס איז אייך, פאַרוואָס זעט איהר אַזוי בלאַס, איהר האָט געהאַט אַן'אונאַנגענעהמליכקייטען.

— יאָ, איך האָב געהאַט אַ נעהרבישט אַנגענעהמען מאָמענט... און זי האָט דערצעהלט וועגען דעם גאַנצען אינצידענט.

— דאָס איז מיר באמת, זעהר נישט אַנגענעהם, האָט דער אַדוואָקאַט געזאָגט, ווען איך וואָלט געוואוסט, וואָלט איך זיך געוועהן אַליין גענאַנגען. איהר פערשטעהט דאָך, אַז איך האָב דעם בריף נישט געקענט שיקען דורך קיין אַנדער בעאַמטען. און אויב איהר ווייסט נישט, וועט איהר דאָס אַמאָל פערשטעהען, פאַרוואָס גראַד, איהר האָט געמוזט אָפּטראָגען דעם בריף. נאַטירליך האָט איהר דאָך קיין שום ענטפער נישט געבראַכט.

— ער האָט עפּעס יאָ געענטפערט, וואָס איך וואָלט נישט געוואָלט איבער'חזר'ען, אייבס האָב איך געהערט, אַז ער האָט געזאָגט צו אַ דאַמע, אַז אין דעם בריף רעדט זיך וועגען אַ מענש, וועלכען ער האָט מעהר פיינד ווי אַלע מענשען אויף דער וועלט.

— יאָ, דאָס איז אַ שווערער ענין, האָט דער אַדוואָקאַט געזאָגט, אַנטוישענדיג דעם פּאַלטאָ. דאַן איז ער איבערגעגאַנגען צו אַ גאַנץ אַנדערען טעמא און געזאָגט:

— אַלזאָ, מיר פערלירען אייך שוין פון דאַנען פריילין שטערנפעלד.

— יאָ, הער פשיגורסקי, איך בין זיך אָבער מודה, אַז מיר איז אַ גרויסער שאָד דאָס ביוראָ.

— איך בעדויער אויך זעהר שטאַרק, אָבער אייער גליק.... צי איז אייער פעטער טאַקע אַזוי רייך?

— יאָ, ער געפינט זיך אין דרום-אַפריקא, ער איז אויך זעהר גוט פאַר מיין מוטער און מיר, איהר האָט דאָך געקענט מיין פעטער סאַלאָמאָן.

— איך האָב זיך בעקענט מיט איהם מיט 20 יאָהר צוריק, אייער פאָטער האָט איהם דאָ אַהער געבראַכט אין ביוראָ.

— איהר האָט דאָך שוין דאָ גאָרנישט וואָס צו טון, האָט דער אַלטער אַדוואָקאַט געזאָגט, זעהענדיג, אַז מרים קלויבט זיך גאָרנישט אַהיימצוגעהען.

— איך וועל נאָך דאָ אַביסעל אַרבייטען, כדי איך זאָל מיך נישט דאַרפען מאָרגען אַזוי פריה אויפהויבען.

פשיגורסקי איז אַוועקגעגאַנגען, ערקלערענדיג אַז ער פאָהרט קיין לאָדז און וועט מאָרגען איבערמאָרגען אָנקלונגען, צי ס'איז נישט פאַרהאַן עפּעס בייעס.

מרים האָט זיך אַוועקגעזעצט נעבען דעם שרייב מאַשין און געשריבען.

פלוצלונג האָט זי געהערט, ווי אימיצער קלאַפּט אין טיר אַריין. זי האָט זיך אָפּגעשטעלט און גוט צוגעהערט. דאָס קלאַפּען האָט זיך איבערגעחזרט, זי איז געגאַנגען עפענען די טיר, וואונדערנדיג זיך, וואָס אַ פערשפּעטיגטער קליענט מעלדעט זיך אין דער צייט אין ביוראָ.

אָנשטאָט אַ קליענט, אָבער אַ שליח פון דער פּאָסט מיט אַ טעלעגראַם, האָט מרים דערזעהען אין דער טיר, אַ הויכען דאַרען מאַנספערשוין, אָפּגעריסענע מלבושים אָהן אַ קראַגען און קראַוואַט, מיט אַ צוקנייטשטע העמד, זיין איידעל פנים איז געווען שטאַרק אָפּגעבראַנט, וואָס האָט בעוויזען, אַז ער מוז נישט סיין קיין היגער.

— צי איז דאָ הער פשיגורסקי, האָט דער פרעמדער געפרעגט.

— ער איז נישטאָ, ער איז אַוועקגעגאַנגען ערשט מיט צעהן מינוטען צוריק.

דער אומבעקאַנטער האָט געמאַכט אַ זויערע מינע.

— צי ווייסט איהר אפשר, וואו איך וואָלט איהם געקענט איצט טרעפען?

— געוועהנליך ווייס איך וואו ער געפינט זיך, אָבער היינט איז ער אַוועקגעפאָהרען קיין לאָדז, וואו ער וועט פערברענגען שבת און זונטאָג און ער האָט מיר נישט איבערגעלאָזען דעם אַדרעס. אפשר וועט איהר מיר איבערלאָזען אייער נאָמען.

— צי האָט איהר, וועלכע ס'איז מעגליכקייט זיך צו פערשטענדיגען מיט איהם?

זי האָט געשאָקעלט מיט'ן קאָפּ.

— ער וועט מאָרגען איבערמאָרגען טעלעפאָנירען צו מיר. איך וואָלט איהם דאַן געקענט איבערגעבען.

(פאָרטזעצונג קומט).

פראָטעסט - פערזאַמלונג געגען אָנפאַל פון די „רויטע"

אויפ'ן אַרבייטער-טוער ה' זרבבל

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אָנפאַל פון די „רויטע" אויפ'ן בעוואוסטען אַרבייטער-טוער ה' זרבבל בעת אַ פאַרלעזונג אין לאָוויטש, האָט דער לאָדזער קאָמיטעט פון „פועלי-ציון" צוזאַמענגערופען אויף שבת אין טעאַטער-זאַל „אררט" אַן אַרבייטער-מיטינג.

דעם מיטינג עפענט ה' צדעלמאַן, וועלכער באַראַקטעריזירט די איצטיגע פּאָליטישע און ווירטשאַפטליכע סיטואַציע, ווענען דער נויטיגקייט פון אַרבייטער-סאָלידאַריטעט אין איצטיגען מאָמענט.

די ה"ה סטאָלאַרסקי, ראָזענבערג, יאַמא און בראַנד, רעדען אַרום די לאַגע אין דער יודישער פּראָפעסיאָנעלער בעוועגונג און פּראָלעטאַרישע קולטור-אינסטיטוציע. כאַראַקטעריזירען די אומער-מידליכע 30-יעהריגע טעטיגקייט פון ה' זרובבל אויף אַלע געביטען פון יודישען אַרבייטער-לעבען און פּראָטעסטירען אין שאַרפע ווערטער געגען דעם אָנפאַל פון די לאָוויטשער „רויטע" אויפ'ן ה' זרובבל.

צום סוף ווערט אָנגענומען אַ שאַרפע פּראָטעסט-רעזאָלוציע.

אַ גנב'ישער דרייבונד

(2) נעכטען זענען אויף דער נאַפּיורקאָווסקיעגא-גאַס אַרעסטירט געוואָרען די גנבים: דער 36 יאָהריגער אָסקער מוירער, דער 32-יאָהריגער רודאָלף קאָרן און דער 29-יאָהריגער עדוואַרד שולץ–פּיעל-מאָל-בעשטראָפטע קעשענע-גנבים, וועלכע זענען געקומען אויף גאַסט-שפּילען אין לאָדז.

לעצטענס האָבען זיי בעאַרבייט קאַטאָוויץ און טאָרן.

דערווייל זיצען זיי שוין.

„די מאָדערנע פּסיכאָלאָגיע און סאָציאַליזם"

דעם קומענדיגען שבת 6 אינאָווענד ווערט אין זאַל פון שטאָט-ראַט פאָרקומען אַן אינטערעסאַנטע פאַרלעזונג פון בעקאַנטען פּראָפּעסאָר ד"ר אַ. בערמאַן (וואַרשע) אויף דער אויבענאָנגעגעבענער טעמע.

ד"ר אַ. בערמאַן וועט בעריהרען זעהר וויכטיגע פּראָבלעמען פון דער מאָדערנער פּסיכאָלאָגיע. ער וועט געבען אַ קריטישע אָפּהאַנדלונג פון דעם אזוי-גערופענעם פרוידיזם און וועט זיך בעזונדערס אָפּשטעלען אויף דעם פּראָבלעם פון פּסיכאָטעכניק.

דער יונגער געלעהרטער וועט בעהאַנדלען דעם מהות פון דער פּסיכאָטעכניק, איהרע צילען און אויפגאַבען און וועט געבען אַ גענויע אָפּשאַצונג פון דעם אַלוועלטליכען פּסיכאָטעכנישען קאָנגרעס וואָס איז לעצטענס פאָרגעקומען אין מאָסקווע.

דר. בערמאַן האָט דעמיזעלבען רעפעראַט עטליכע מאָל געלייענט אין וואַרשאַ און יעדעס מאָל מיט גרויס דערפאָלג.

מעז האַלט זיך אין סמ'ען

(א) אויף לימאַנאָווסקיעגאָ 14 האָט זיך נעכטען געסמ'ט מיט זאַלץ-זויער די 23-יאָהריגע מאַניע הויזשפינגעל מחמת מחלוקת אין דער משפחה צוליב איהר נישט-געראָטענעם שידוך. פּאַגאָטאָוויע האָט זי אָפּגעפיהרט אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל.

(א) דער פּאַביאַניצער סוהר, דער 36-יאָהריגער יעקב קאַהאַן האָט אויסגעטרונקען אַ גרעסערע דאָזע יאָדינע (אין טויער אויף פּיעטרקאָווער 64), מחמת אַ ליבעס-טראַגעדיע. פּאַגאָטאָוויע האָט איהם אין אַן אָפּגעשוואַכטען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

צענטראַלער ראַד-פערקעהר-פעראיין

אונטער'ן פאָרזיץ פון ה' ד. יוזעפאָוויטש איז זונטאַג דעם 31 יאַנואַר ד. י. פאָרגעקומען אין צענטראַלער-ראַד-פערקעהר פעראיין פּילסודסקיעגאָ 43, די אַלגעמיינע יעהרליכע וואַל-פערזאַמלונג אין אַנוועזענהייט פון 280 מיטגלידער.

דער פּרעזעס אהרן גראַסמאַן און סעקרעטאַר וועגלינסקי האָבען אָבגעגעבען בעריכטען.

נאָך די דיסקוסיעס איז אויסגעוועהלט געוואָרען פאָלגענדע פערוואַלטונג: פּרעזעס אהרן גראַסמאַן, וו.-פּרעז. ישעיה גליצענשטיין, חיים קאַסאָווסקי, קאַסירער: ישראל לערנער, עהרען-סעקרעטאַר: ניסן מעללער, עקאָנאָם: יצחק הערשקאָוויטש. פערוואַלטונגס-מיטגלידער: משה עקשטיין, חיים דזשעווינסקי, שמעון ווייסקאָפּף, מאָטעל פּישאָף, אהרן יאַסקאָוויטש, אברהם קאַשאַ, יאַנקעל קאַפּוסטאַ.

אלס פערטרעטער פון קאָנסטאַנטינער קרייז: אפרים פּינטשעווסקי.

רעווידיר-קאָמיסיע: אַבאַ מילראָד, אברהם בליצבלאַו זעליג מאַנצאַוש.

שידס-קאָמיסיע: פּרעזעס — אַבאַ מילראָד, אברהם קאַשאַ, שמעון ווייסקאָפּ, חיים דזשעווינסקי.

נאָך 3 מאָל

וועט געגעבען ווערען דער „מ'לאַכט פון דער וועלט" אין „אררט"

בלויז נאָך 3 טאָג (היינט, מאָרגען און איבערמאָרגען) וועט דער „אררט" שפּילען זיין איצטיגען רעקאָרד-פּראָגראַם אַ. נ. „מלאַכט פון דער וועלט".

שוין העכער 70 מאָל איז געגאַנגען דאָס דאָזיגע פּראָגראַם, און דאָס מוז פאַרגאָנטירט ווערען, אלס נאָך נישט איבערגעשטיגענער דערפאָלג.

היינט ווערט געשפּילט איין מאָל – 9.45 אין אָווענד.

אויף דער שיועל שטייט שוין דער צווייטער פּראָגראַם, אַ. נ. „שמח'ת ביי יודען".

טעלעגראַמען

אַ מאָראַטאָריום אויף נאָך 3 יאָהר

אַ פּראָיעקט פון פראַנקרייך וועגען דייטשלאַנד

גענף, 14. (ספּ. טעל.)

צווישען די מיניסטאָרען און דיפּלאָמאַטען פון דייטשלאַנד, איטאַליען, ענגלאַנד און פראַנקרייך ווערען געפיהרט לעבהאַפטע געשפּרעכען וועגען רעגולירען די צאָהלונגען פון דייטשלאַנד אויפ'ן חשבון פון די מלחמה־חובות.

מצד פראַנקרייך ווערט אַרויסגערוקט דער פּראָיעקט, אַז מ'זאָל פערלענגערען דעם הובער־מאָראַטאָריום פאַר דייטשלאַנד אויף אַ טערמין פון נאָך 3 יאָהר.

פּראָווינץ-אָפּטיילונג פון פערבאַנד פון די יודישע פּריוואַטע שול-אינהאַבער

וואַרשאַ, (יט"א) דיצענטראַלע פערהאַנדלונג פון יודישע פּריוואַטע שול־אינהאַבער איז צוגעטרעטען צו אָרגאַניזירען אָרטיגע אָפּטיילונגען פון דער פעראייניגונג אויף דער פּראָווינץ. די פּראָווינצער שולען זענען איינזאַם און האָבען אויסצושטעהען זעהר פיל זאָרגען אין זייערע בעציהונגען מיט די יודישע אַמטען, ווי „זופ", קראַנקען־קאַסעס אַ. אַנד. אַלע ווענדונגען נאָך הילף און אויפקלערונגען צו דער צענטראַלע זענען געבליבען אָהן ערפאָלג צוליב דער פאָרמעלער סיבה, וואָס כל־זמן עס איז נישט דורכגעפיהרט געוואָרען די פאָרמעלע רעגיסטראַציע פון יעדער אָרטיגער אָפּטיילונג לויט די בעשטימונגען פון סטאַטוט, איז נישט מעגליך קיין אינטערווענץ מצד דער צענטראַלע.

איצט איז די דאָזיגע שטערונג בעזייטיגט געוואָרען. אין אַלע שטעט און שטעטלעך פון גאַנץ פּוילען, בישט אויסשליסענדיג די קרעסען, האָט די צענטראַלע פונאַנדערגעשיקט דעם סטאַטוט פון דער פעראייניגונג, אַן אויספיהרליכען צירקולאַר און אַ גענויע אינסטרוקציע ווי אַזוי צו עפענען אָרטיגע אָפּטיילונגען און דורכפיהרען זייער רעגיסטראַציע.

די צענטראַלע האָפט, אַז די אָרטיגע שול־אינהאַבער וועלען ווי אַמשנעלסטען צוטרעטען צו דער אָרגאַניזאַציע פון די אָפּטיילונגען און אָנקניפּען בעציהונגען מיט דער צענטראַלע.

געעפענט די רעוויזיאָניסטען-קאָנפערענץ

טיט'ן אַנטייל פון זשאַבאָטינסקי'ן

מילאַן, 14. (יט"א טעלעגראַפיש).

דאָ האָט זיך געעפענט די ערשטע קאָנפערענץ פון די רעוויזיאָניסטען. צו דער קאָנפערענץ איז אויך געקומען זשאַבאָטינסקי.

איינציגע אויפנאַמע איז וועלכער פּראָפ. איינשטיין וועט זיך בעטייליגען אין אַמעריקאַ

ניו־יאָרק, (יט"א) פּראָפ. אַלבערט איינשטיין און זיין פרוי וועלען זיין דיעהרען־געסט אויף אַ האַנקעט, וואָס ווערט איינגעאָרדענט דורך דעם יודישען נאַציאָנאַל־פאָנד אין לאָס־אַנדזשעלעס ד. 28־טען ד.ח. דאָס וועט זיין די איינציגע אויפנאַהמע, אין וועלכער פּראָפ. איינשטיין וועט זיך בעטייליגען אין משך פון זיין איצטיגען אויפענטהאַלט אין קאַליפאָרניע, וואו ער ווילט, ווי בעקאַנט, צוליב וויסענשאַפטליכע צוועקען.

מתנה פון בולגאַרישע יודען

פאַר דעם בולגאַרישן קעניגליכען פּאָר

סאָפיאַ, (י.ט.א.) אַ דעלעגאַציע פון פאָרשטעהער פון די צענטראַלע יודישע אָרגאַניזאַציעס אין בולגאַריען האָט איבערגעגעבען דעם בולגאַרישען קעניגליכען פּאָר אַ קינסטלעריש-אויסגעפיהרטע מנורה, וואָס איז אויסגעפאַרטיגט געוואָרען אין דער ירושלים'ער קונסט-שול „בצלאל" לויט'ן פּראָיעקט פון פּראָפ. באָריס שאַץ. די מתנה איז איבערגעגעבען געוואָרען אלס אָנדענק צו דער חתונה פון קעניגליכען פּאָר, וואָס איז פאָרגעקומען אין אָקטאָבער פ. י. גלייכצייטיג איז דעם קעניג באָריס אויך איבערגעגעבען געוואָרען אַ דיפּלאָם וועגען דער איינשרייבונג פון קעניגליכען פּאָר אין גאָלדענעם בוך פון יודישען נאַציאָנאַל-פאָנד.

די פייער-קאַטאַסטראָפע אין מאַינעקטי

בוקאַרעשט, (יט"א) ווי עס ווייזט זיך אַרויס, איז די שׂרפה אין דעם שטעטעל מאַינעקטי וואָס איז בעוואוינט כמעט אויסשליסליך דורך יודען, געווען פיל גרעסער, ווי עס איז געווען וועגען איהר מיטגעטיילט אין די ערשטע מעלדונגען. דאָס פייער האָט פערניכטעט 54 הייזער, וואָס זענען געווען בעוואוינט אויסשליסליך דורך יודען. אַ גאַנצער שטאָט - קוואַרטאַל, וואָס איז בעשטאַנען פון 4 גאַסען, איז אינגאַנצען אויסגעגליכט געוואָרען מיט דער ערד. בעת דער שׂרפה האָבען זיך אָפּגעשפּילט האַרצרייסענדע סצענעס פון פּאַניק און שרעק.

עס איז דאָ אַ חשד, אַז די שׂרפה איז אַרויסגערופען געוואָרען דורך אַ פערברעכערישער האַנד. די פּאָליציי פיהרט אַ שטרענגע אויספאָרשונג.

אין פּאַרלאַמענט האָט דעפּ. בירנאַאַנאַ אויפגעפאָדערט די רעגירונג אָנצוהויבען אַ הילפס-אַקציע פאַר די געליטענע.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

מאָנטאַג, דעם 15 פעברואַר 1932

11,45 פּרעסע-איבערזיכט. 11.58 צייט-סיגנאַל. 12,10 גראַמאָפאָן. 3,25 פאַרלעזונג. 3,45 בערזע און קאָמוניקאַט פאַר פישער און שיפער. 3.50 גראַמאָפאָן. 4.20 לעקציע פראַנצויזיש. 5,10 פאַרלעזונג. 5,35 קאָנצערט. 6,50 פערשידענעס. 7.15 קאָמוניקאַט פון לאָדזער האַנדעלס - קאַמער. 7,45 ראַדיאָ-פּרעסע 8,00 פעליעטאָן. 8,15 אָפּערעטע. 10,15 פעליעטאָן. 10,30 קאָמוניקאַטען. 10,40 מוזיק.

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער

APOLLO

היינט פּרעמיערע!

גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם!

1) „דער טייוועל פון די ימים"

מעכטיגע ים-דראַמע, אין די הויפּט-ראָלען:

Charles Bickford, Roquel Torres, Nils Asther

2) „אין לאַגער פון זיידענע ליבע"

גרויסער עקזאָטישער פילם.

נעכסטער פּראָגראַם: Laurel i Hardy

אין פילם „יאַנקאַ מוזיקאַנט"

אָנהויב אין נעוו. טעג 4 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג–12 אַ זייגער בייטאָג.

רעדע פון דעפּ. מינצבערג

בעת די בודזשעט-דעבאַטען אין סיים

אין זיין רעדע, וואָס דעפּ. מינצבערג האָט געהאַלטען בעת די בודזשעט-דעבאַטען אויף דער דאָנערשטאַג'דיגער זיצונג פון סיים, האָט ער צווישען אַנד. געזאָגט: די אומגעהויערע שטייער-לאַסט האָט פולשטענדיג רואינירט די יודישע בעפעלקערונג. מיר שטעהען פאַר אַ פאַרמזלער קאַטאַסטראָפע. אומשטאַט מענשען בעגעגענען מיר שוין שאָטענס. עס איז נישט קיין שום ספק, אַז גראַבסקי'ס שטייער סיסטעם מוז גרינדליך געענדערט ווערען. עס איז אַזוי ווייט געקומען, אַז אפילו דער פינאַנץ-מיניסטער אַנעריקענט שוין דעם אינדוסטריע-שטייער פאַר נישט נאָרמאַל.

מען האָט זיך שוין איינצעלטליך גענומען צו שפּעט אויסציבעסערן די אַלטע פעהלערן. דער גאַנצער לעבענס-קראַפט איז שוין פון לאַנג אויסגעקוועטשט.

ווי אַזוי קאָן מען רעדען וועגען הכנסה-שטייער, אַז ביי די יודישע סוחרים, און האַנד-ווערקער, איז דער בלויזער געדאַנק וועגען הכנסה – אַ קאָפּ-ברעכעניש.

די וועלבעטמאַרד - עפּידעמיע צווישען דער יודישער בעפעלקערונג איז שרעקליך אויסגעוואַקסען. צוריקקומענדיג פון פינאַנץ-אַמט בעקומען מענשען האַרץ-שלעק נישט האָבענדיג מיט וואָס אויסצוקויפען פאַטענטען.

דורך די עקזעקוציעס פאַר שטייער-חובות נעמט מען צו ביי מענשען דאָס לעצטע, וואָס זיי פערמאָגען און מען רויבט אַזוי־אַרום צו ביי די וועלבע זייער לעבען.

די יודישע קהלות וועלכע דאַרפען דוכט זיך אויסגעהאַלטען ווערען פון מלוכה-געלדער, מוזען אַטעוועזן די אומגליקליכע פון די שטייער-צרות מיט דער הילף פון די עטאַט-געלדער, וועלכע פליסען אַזוי אַרום אַריין אין דער מלוכה-קאַסע.

די יודישע קהלות מוזען פיהרען אַן אַקציע אויסצוקויפען פאַטענטען פאַר פערארימטע סוחרים און האַנדווערקער, ווי אַזוי קאָן מען אין אַזאַ איבערברוכס-מאָמענט רעדען וועגען פערלעגענע שטייערען?

רעדענדיג ווייטער וועגען דער פּאָליטישער סיטואַציע, זאָגט דער רעדנער: מיר ווילן בעסער די דיקטאַטור און די דעמאָראַליזירענדע איינפלוסען פון יאַן פּילסודסקי, ווי דעם ליבעראַליזם און מאָראַל-טעמטיגקייט פון די העררען גראַבסקים.

בעקלאַגענדיג זיך נאָך אויפ'ן אַנטיסעמיטיזם פון אַ געוויסען טייל בעאַמטע, וועגען וואָס ער האָט אויך אילוסטרירט אַ רייהע פאַקטען, פיהרט אויס דעפּ. מינצבערג, אַז די וויכטיגסטע אויפגאַבע אין איצטיגען מאָמענט איז, צו ראַטעווען דעם רואינירטען סוחר און דעם פעראָרימטען האַנדווערקער פון אַ פולשטענדיגען אונטערגאַנג.

לאָדזער יודישער קאַמעראַל-טעאַטער

אַלעע 1-טער מאַי 2, דיר.: דוד צעלמייסטער און אַ. בעומאַן.

גאַסטשפּילן פון לאָדזער קאַמעראַל און קליינקונסט-טעאַטער „אררט"

קינסטל. אָנפ.: מ. בראָדערזאָן.

היינט, מאָנטאַג — נור 1 פאָרשטעלונג; אָנהויב 9.45 אָווענד

לעצטע 3 טעג! פון 24-טען רעקאָרד - פּראָגראַם אַ. נ. לעצטע 3 טעג!

מ'לאַכט פון דער וועלט

אין 2 טיילן 14 בילדער

טעקסטען: מ. בראָדערזאָן, י. אַבערזשאַנעק, ש. אַ. לישעל. מוזיק: דוד בייגעלמאַן, מאַק-דעוועל און פאָלקס-מאָטיווען. דעקאָראַציעס און קאָסטיומען: דינה מאַטיס.

רעזשי ש. דזשיגאַן און י. שומאַכער. בינע-אינספּעקציע: מ. קאָן.

עס בעטייליגען זיך (לויט א"ב): ש. גאָלדשטיין, מרים דאָלסקאַ, ש. דזשיגאַן, שיינע מרים, צילי סטאָל, מ. פּעטערמאַן, מ. פּולאַווער, מ. קאָן, י. שומאַכער, י. שיפּער און אַ טאַנץ-קוואַרטעט.

די קאַסע איז אָפען פון 6 אַ זייגער אין אָווענד.

הנחה-בילעטען גילטיג! הנחה-בילעטען גילטיג!

דאָנערשטאַג, ד. 18 פעברואַר פייערליכע פּרעמיערע פון 25 יובל פּראָגראַם אַ.נ.:

„שמחות ביי יודען"

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיס-
טונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער.
פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-
בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי
ווי א וואסער-קאן; און עס פאלט אריין אין דעם פוס או
דער קראנקער איז איין א גרויסער סכנה דורך פערדריען
די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל
גומענע האל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע
פראפעסאר'ען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען
פראפעסאר דאקטאר בראכורטהינג בעוועהיגען זיכער דעם
געטרעטען און געפעהרליכסטע ברוך. אויך פאר הויקערס
לייטונגען מיט הייל-גארטען און אפאראטען פאר פערקרומטע
פוס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען,
פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. שפרעכשטונדע פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבעדינגט נויטיג. דיפלאמען
האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בעראנטש, פראפ.
דר. י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן טערוינבערגע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

אויף דעם וועג דריק איך אוים מיין הארציגע דאנקבארקייט דעם ה' דיר. י. ראפאפארט אין
לאדז, וואלטשאנסקא 10, פראנט פארטער, פאר זיין וארגפעלטיגע צופאסונג פון באנדאזש לויט זיין מע-
טאדע מיין 8-יעהריג זוהנדעלע. אזוי ארום האט ער בעפרייט מיין זוהן פון א שווערער אפעראציע. דאנט
פיהלט זיך מיין זוהן זעהר גוט און איך דאנק איהם הארציג דעם גרויסען ספעציאליסט.

רויטמאן יענקעל, לאדז, קילינסקיעגא 40, אפיצינע, 2 שטאק (צעגעלניאנא 35)

כעמיש-
באקטעריאלאגישע
לאבאראטאריע
פון מאגיסטער

נ. שאץ

פיעטריקאווער 37
פראנט, 2 שטאק.
אנאליזען פון קאל, אורין
לייכעך אונ אנד.
מעסיגע פרייזען!

ENGLISH

פאראנפענגער און פארט-
געשריטענע. קאנווערסא-
ציע, ליטעראטור
צו צוגענגליכע פרייזען
ערטיילט א פעהיגער פע-
דאגאג. — אפפרעסען אין
אדמיניסטר. פאר „Mir"

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!
די לאנג-ערווארטעטע פרעמיערע

Hai Tang

מיט דעם כינעזישען עקראן-שטערן

Anna May Wong

אין דער הויפט-ראלע
אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע

דער זאל איז גוט בעהייצט.
אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

פישצעס

פאר
גראמישע אנשטאלטען
דרוקערייען און פערלאגען
עמפפעהלט

די איינציגע אידישע צינקאגראפיע
אין לאדז

104

„געלבוקס"
טעל.: 241-24

יעדער איינציגער

מעבעל

האט זיך איבערציינגט, אז פאר
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען א.ז.וו
צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווילצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט
מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

אכטונג, געעהרטע קונדשאפט!

דערמיט מאך איך בעקאנט,
אז איך האב אין מיין פריש-
איבערגענומענעם
הערן און דאמען-פריזיר-סאלאן

16 זאכאדניא 16

גוליב'ן קריזיס פערקלענערט די פרייזען.

ראזירען מיט קעלניש-וואסער . 30 גר.
שערען . . . . 50 גר.
מאניקור . . . . . . 60 גר.
אנדולאציע . . . . . . 1.— זל.
איך עמפפעהל מיך דער ג. קונדשאפט. מיט אכטונג
פריזיער-אינהאבער
„MORYC" 278

„פון דער סדרה"

ס'איז ערשינען דאס זעקסטע ספר'ל:

„פון דער סדרה"

וועלכער נעהמט ארום די סדרות: משפטים,
תרומה, תשא, ויקהל, שקלים, פקודי.
אלע 6 העפטען נעהמען ארום די ספרים דברים,
בראשית, שמות. צו בעקומען אין אלע לאדזער
ביכהאנדלונגען און ביים ארויסגעבער.
פ. ז. גליקסמאן, לאדז, זאוואדזקא 16a.

צו די ה"ה גנבים!

איך בעט געגען הויכע בעלוינונג אפצוגעבען
דעם פעלץ אויף פעטריקאווער 292, 3-טער שט.,
פראנט, פון וואנען ער איז דעם 10. פעבריאר ה' י.
ארויסגעגנב'עט געווארען, אדער פערשטענדיגען זיך
טעלעפאניש 32 210 פון 3—12 פארמיטאג און פון
3—7 נאכמ. דיסקרעציע שטרענג גערזיכערט. 970

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

לאקאלען!

פון באלד איבערצוגעבען א פריזיער-לאקאל
צוזאמען מיט א וואוינונג. צו ערפאהרען ושעלאנא
40 ביים פריזיער קעניגשטיין. 984

זעהר ביליג איבערצוגעבען א געוועלב מיט
א שטוב אויף עק יוליוש און גלובנא 58. צו ער-
פאהרען אויפ'ן ארט אין פלאשעי-האנדעל. 979

עס איז נויטיג

אכטונג, קאמאשען-שטעפער! ס'ווערט געזוכט
א נייהער און ריכטעווער, ס'קען זיין פון דער פרא-
ווינץ מיט עסן און שלאפען ביי סאנקעוויטש, קאנ-
סטאנטינער (11-טער ליסטאפאד) 33. 981

עס ווערט געזוכט א קוואליפיצירטע זייד-
שפולערין אויף פאמארסקא 81 אין דער סוועטער-
פאבריק. 977

עס נויטיגט זיך א פעהיגע דאמען-וועש-
נייטארין צו א קריטע מאשין. צו ערפאהרען ביי
רעדער, זגערזשער 26. 974

פערשידענעס

וויכטיג פאר שלאסערס און מאלער! אויף
זאכאדניא 32, אין קוילען-סקלאד איז צו בעקומען
גאזאווניע-קאקס. עס ווערט אויך אפגעשיקט 978

שיטרעז

מיט פאריזער שרינדעז

ווי אויך פערטיגע שיטלעך
וועדען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען

ביי קערש, סקווערא וואר 15

---

44 | וויכטיג פאר מחותנים! | 44

קייפט נישט קיין

מעבעל

בעפאר איהר איבערצייגט אייך
נישט אין מיין מעבעל-געשעפט

Ch. ŁAZNIK

44 גדאנסקא (דלוגא) 44

טעל. 162-56

נאר ביי מיר קענט איהר בעקומען פערש. מעבעל
שעהן, גוט און ביליג.
בעם: כקויף אויך גענוצט מעבעל,
דיוואנעס א. ז. וו.
קומט און איבערצייגט אייך!
44 44

Dr. med. STUPEL

Ordynator-Roentgenolog Szpitala Miejskiego

האט בעגייט די אויפנאהמע אין רענטגענאלאגיע
אין דער לעגיאניצע זגערושער 17 פון 12—6 נאכם.
זונטאג פון 12 — 2 מיטאג.
אין וועגערישע קראנקהייטען אין דער היים אויף
מיעלטשאַרסקיעגא 12 (שקאלנא) טעל. 118-28
פון 7—9 אוועגד, זונטאג פון 4—6 נאכם.
אונטערזוכונגען און ארבייטסלאזע בעראטונגען אין דערהיים
מיטוואך און זונטאג בחנם.

DR. MED. J. LUBICZ

כירורג-ארטאפעד

פאלודניאווא 9, טעל. 183-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאווניע פון זעמעליכע ארטאפעדישע
אפאראטען ווי: ווהלארקעס אויף פלאטפוסען, קונסטליכע
הענד און פיס, גארסעטען א. ז. וו.
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

Dr. A. SZMIRGELD

ספעציאליסט פון נערוועןקראנקהייטען
שפראכשטערונגען, (שטאמלען און אנדערע)
היילונג פון שוואך-ענטוויקעלטע און שווער-
ערציהבארע קינדער

ul. SRODMIEJSKA Nr. 27

טעלעפאן 151-89 פון 5 ביז 7

Dr. med. Haltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקהייטען
נעהמט אן פון 8—9.30 פריה, פון 12.30—1.30 נאכמ.
און פון 5 ביז 9 אוועגד. זונטאג פון 9 ביז 1 בייטאג.

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.
דאמען בעזונדערע ווארטע-זאל.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע
קראנקהייטען, מענער-שוועכע. אלע ארט
אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג
מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2 און פון 5—9 אוועגד.
בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען.

Dr. mep M. Lerner

ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען

זאכאדניא 64, טעל. 113-09

נעמט אן פון 3 — 5 נאכמ. 131

Dr. med.

W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבן קינא „טשארי") טעל. 134-72
נעהמט אן פון $2\frac{1}{2}$ — 4 און פון 7 — 8 אוועגד.

Dr. med.

H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר הויט-, וועגערישע און
געשלעכטס-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 141-32
עמפאנגס-שעה'ן 8 — 10, 12 — 2 און 5 — 8, זונטאג
אין יו"ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערע איינגאנג.

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אוירען-, נאז-, האלז-
און לונגען-קראנקהייטען

11-טען ליסטאפאד 9

קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן
אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה.
און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט
און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-
לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער
הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
—— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוועגד. ——
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

„SANATO"

כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט

אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג

ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מע
רייטלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פריילץ פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאסוו
כירורגישע אבטיילונגפון ד"ר מעד. מ. קאנטאר.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6—
א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פער'אנטווארט.
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
[illegible] פאר א מילימעטער-שורה: [illegible]
[illegible] דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", społdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.